
Regio Deal West-Brabant

We Become

30 mei 2024

Regio Deal West-Brabant

Diagnose

Britte van Dalen
Het PON & Telos

Patrick Vermeulen
Het PON & Telos

Jos van den Broek
BrabantKennis

Ervaren Brede Welvaart

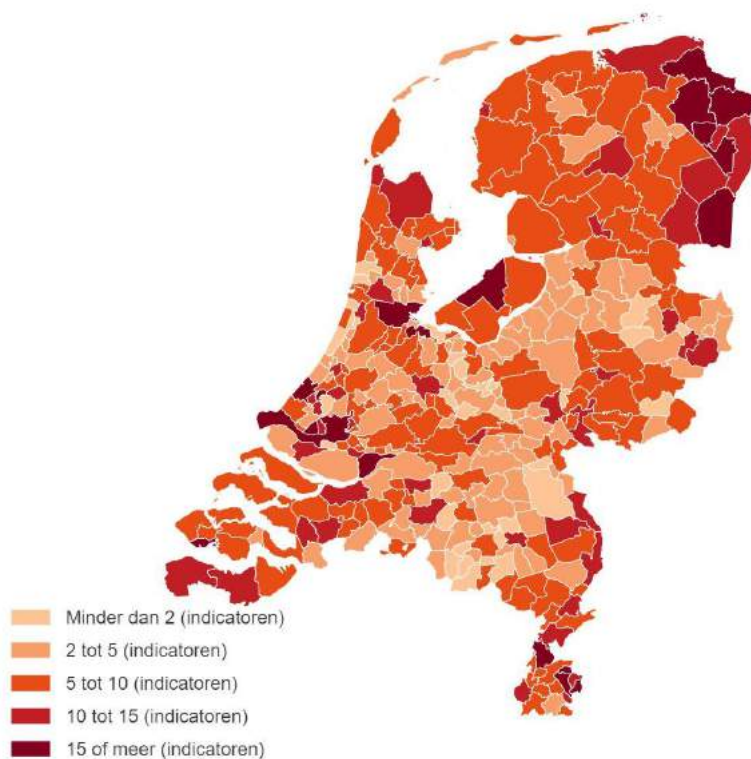
Het PON & Telos

- Verbetert maatschappelijke besluitvorming
- 35 medewerkers
- Sociale onderneming (stichting)
- Verbindt wetenschap met praktijk
- Geeft kennis een gezicht
- Duurzame ontwikkeling/kwaliteit van samenleven
- In Nederland: overheden, banken, corporaties, zorg- en welzijn, etc.
- Allerlei vormen van onderzoek
- Academische werkplaatsen:
  - Publieke gezondheid
  - Brede welvaart in de regio
- Nationaal Netwerk Brede Welvaart

Groepen en gebieden

Als het 'overall' goed gaat, maar lang niet overal... (en met iedereen)

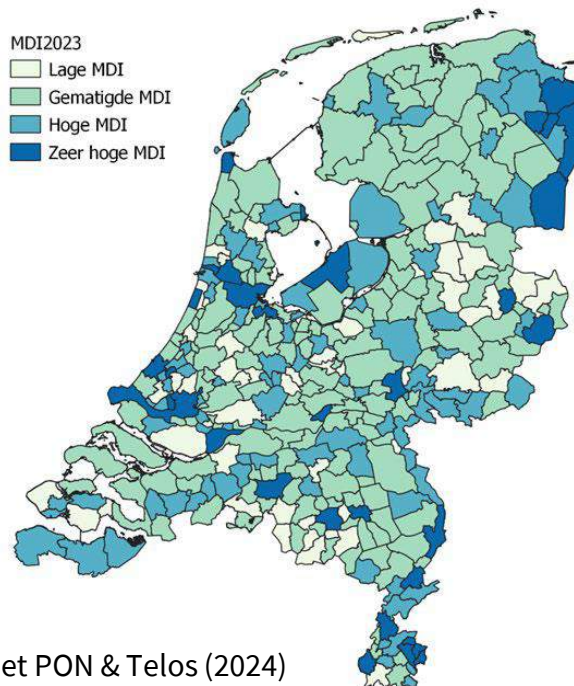
Indicatoren onderaan de ranglijst brede welvaart

Bron: CBS, regionale Monitor Brede Welvaart 2023

MDI2023

- Lage MDI
- Gematigde MDI
- Hoge MDI
- Zeer hoge MDI

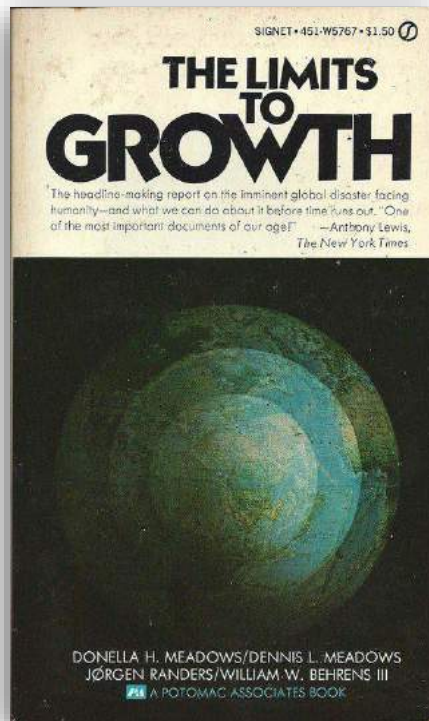

Brede Welvaart: voorkomen economische blikvernaauwing

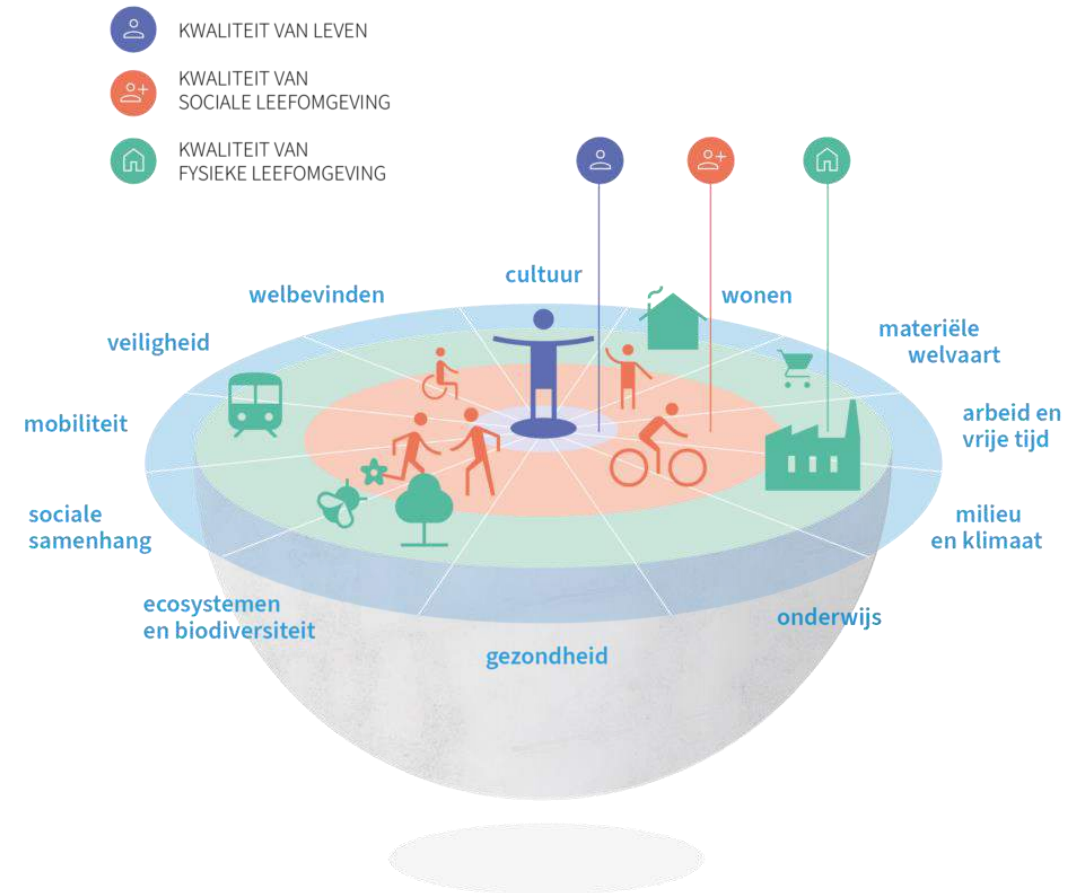
Nieuwe taal, voortgaand verhaal...

Met focus op welzijn, lange termijn en planetaire grenzen

Ervaren Brede Welvaart

- Perspectief van inwoners centraal
- Hoe kijken **inwoners** zelf naar hun brede welvaart?
- Hoe waarderen inwoners de kwaliteit van hun leven en leefomgeving?

Onderzoek naar de Ervaren Brede Welvaart in Brabant

- Onderzoek onder 10.000 Brabanders, najaar 2022
- Representatief voor Noord-Brabant (leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en COROP)
- Gekeken naar Brabant als geheel, COROP regio's, generaties en stad/platteland
  - In 2024 doen we opnieuw onderzoek in het kader van de ontwikkeling van de Brabantse monitor Brede Welvaart
  - In het voorjaar van 2025 verschijnen vier regiobeelden met de resultaten

Wat hebben we onderzocht?

1. Ervaren brede welvaart

2. Waardering van de brede welvaart thema's

3. Verbeteringen van de brede welvaart in de regio

4. Toekomstzorgen over brede welvaart

5. Omgaan met verandering

Het hier en nu

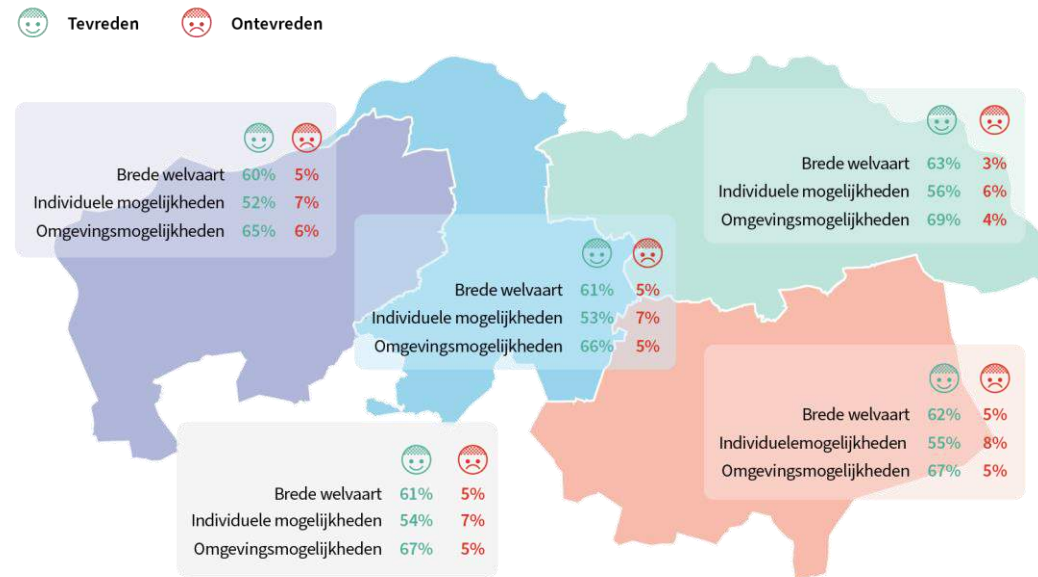
Later

Van het hier & nu naar later

o.a. Hoe tevreden ben je met....? Wat vinden Brabanders belangrijk voor hun regio?
Waar liggen zorgen? Ben je bereid om dingen anders te doen?

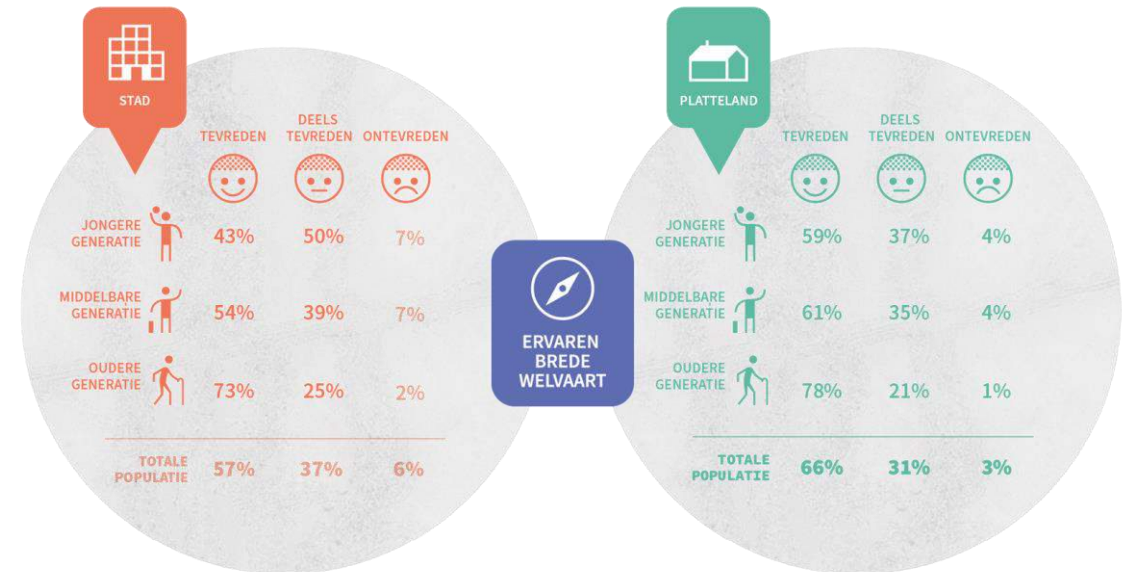
Ervaren Brede Welvaart: resultaten

- Over het algemeen zijn Brabanders redelijk tevreden met hun brede welvaart (7,6) – tegelijkertijd zien we dat de brede welvaart niet door iedereen positief wordt ervaren
- Verschillen tussen regio's zijn gering; verschillen binnen regio's zijn veel groter

Ervaren Brede Welvaart: resultaten

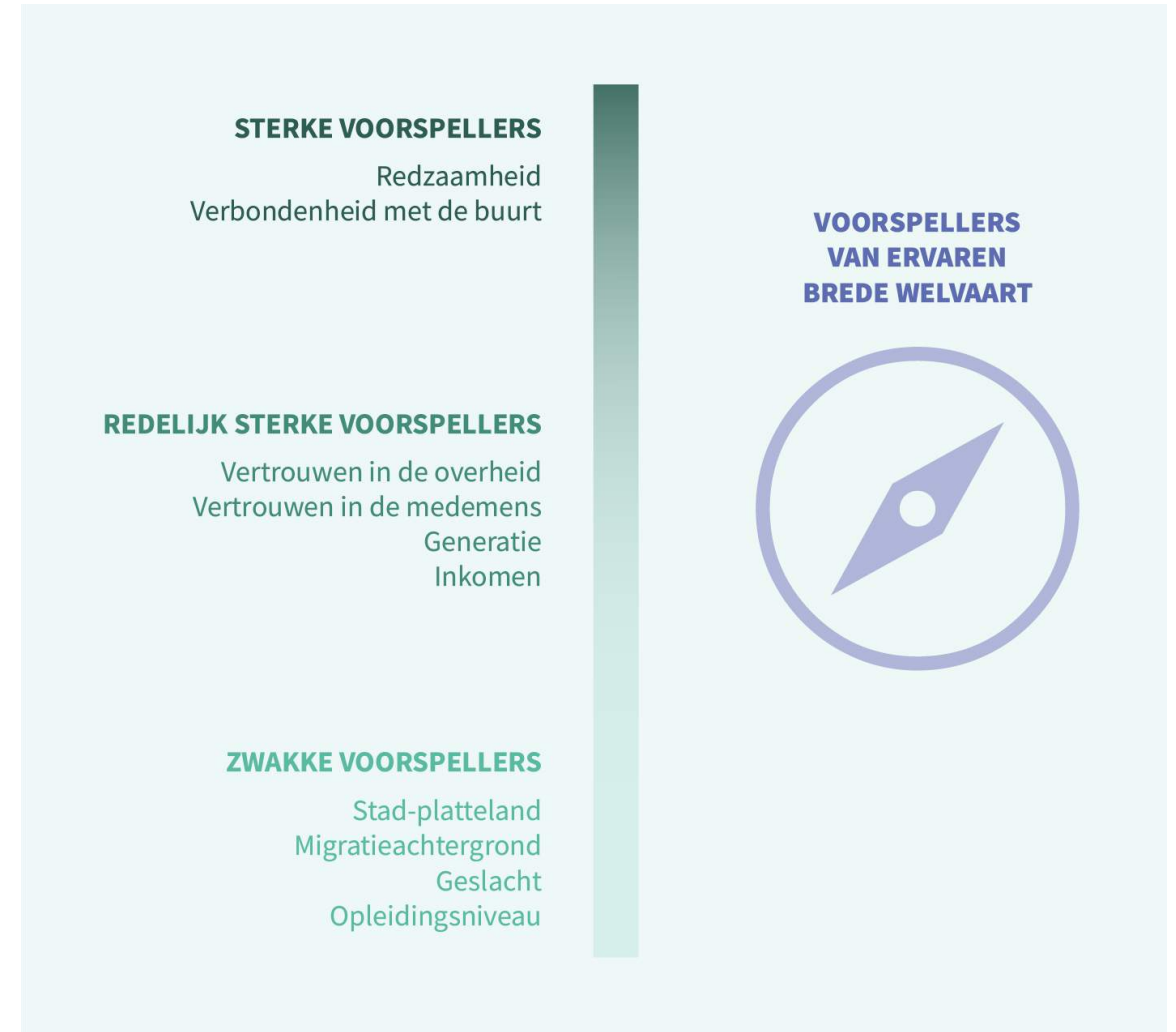
- Grote verschillen tussen generaties
- Inwoners van een niet-stedelijk gebied zijn iets meer tevreden dan inwoners van een stedelijk gebied

Zo is slechts 43% van de jongere generatie (18-29 jaar) in de stedelijke omgeving tevreden met de eigen brede welvaart, terwijl dat voor ouderen (65+) in de stad op 73% ligt. In de niet-stedelijke omgeving zelfs 78%

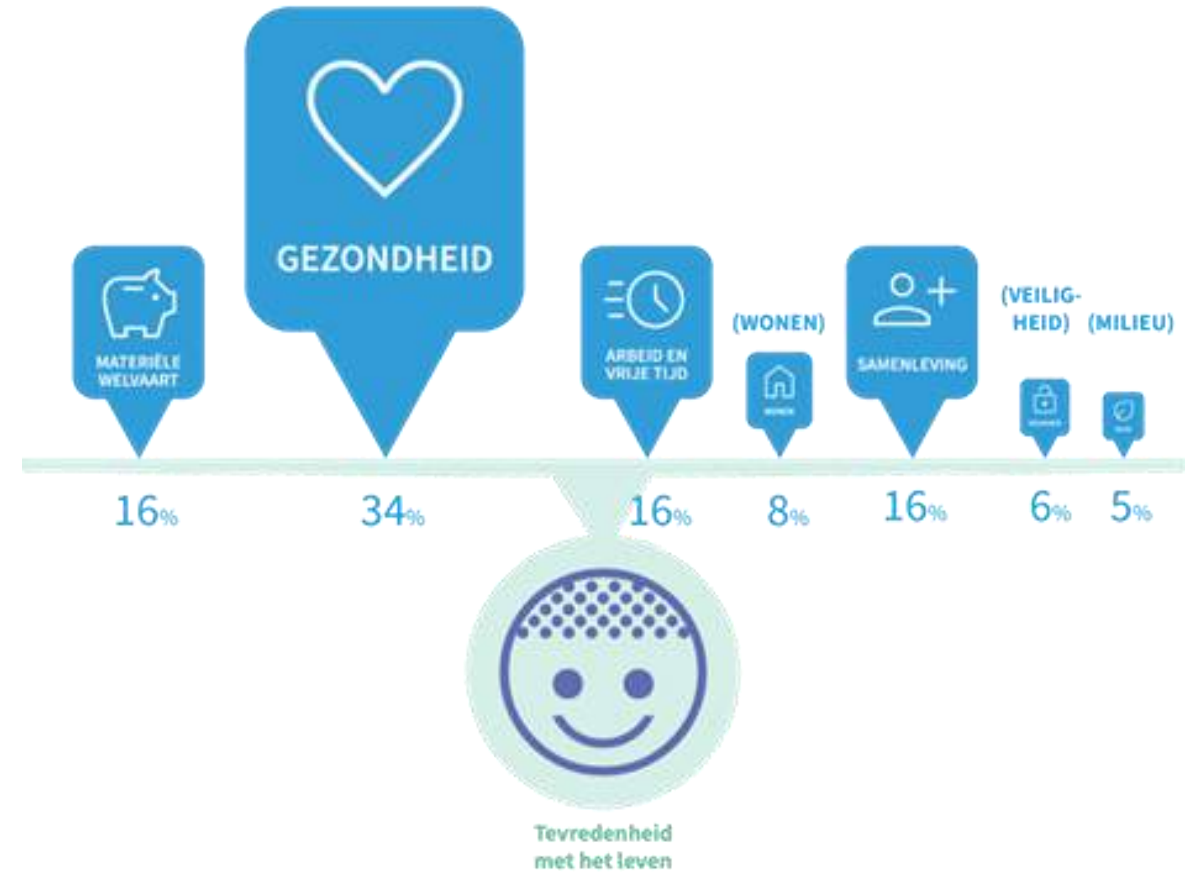
Belangrijke conclusies

1. Brede welvaart vraagt aandacht voor de kracht van redzaamheid en buurtverbondenheid.

Belangrijke conclusies

- Individuele mogelijkheden zijn belangrijkste bouwstenen voor levenstevredenheid: vooral ervaren gezondheid.

**Bedankt voor
je aandacht**

West-Brabant: We Become

Bubbels & Breuklijnen

Breda, 30 mei 2024

BrabantKennis

BrabantKennis

Denktank voor Brabant

1. Wij verkennen de toekomst van Brabant
2. We onderzoeken thema's die ons helpen de kansen en bedreigingen voor Brabant te begrijpen
3. We helpen beleidsmakers, bestuurders en politici om beter geïnformeerde besluiten te nemen

Bubbels & Breuklijnen

Wat is een breuklijn?

Breuklijnen zijn plekken waar het schuurt, waar we uit elkaar dreigen te vallen. Natuurlijk zijn het ook die plekken waar het interessant en boeiend is, zoals op een grens. Maar ze hebben vooral het risico van de breuk.

Wat is een bubbel?

Bubbels zijn het tegenovergestelde. Comfortabele plekken waar we ons met eensgezinden fysiek en digitaal in terugtrekken. Die zijn er altijd geweest. Maar het is de exclusiviteit en het gebrek aan tolerantie dat ze problematisch kan maken.

'Gevoel is de enige directe relatie tot de werkelijkheid die binnen onze mogelijkheden ligt.

Denken is die werkelijkheid van een afstandje aanschouwen en er verstandige dingen over zeggen, voelen is die werkelijkheid zijn.'

Lieke Marsman,

Volkskrant 21 augustus 2023

Inzichtelijk

Invoelbaar

Lijnen van verschil

► West-Brabant is armer en ongezonder dan de rest van de provincie

De kloof bestaat in Brabant, maar dan tussen west en oost

Wie in Oost-Brabant woont, heeft het doorgaans beter voor elkaar dan provinciegenoten in het westen. De verschillen zijn de laatste jaren alleen maar groter geworden.

Pim Dijkers

Breda/Roosendaal

Natúúrlijk kent Oost-Brabant hele bordes ongelukkige inwoners en zullen er in West-Brabant hies talloze huishoudens zijn die het goed hebben.

„Maar er is sprake van een grote tweedeling in Brabant, op bijna alle terreinen”, zegt Ios van den Broek, directeur van BrabantKennis. De

provinciale denkrank herhaalde onderzoek uit 2016 naar de kloof binnen Brabant. En zag dat de verschillen tussen oost en west alleen maar groter zijn geworden de afgelopen jaren.

Of het nou inkomen (of vermogen) is, de kans op een (goede) baan, bestaanszekerheid, gezondheid of leefbaarheid; steevast is het oost boven west. Naar een oorzak is het gissen. Van den Broek doet een poging: „Er is door de overheid jaren geleden een switch gemaakt van investeren in achterstand naar investeren in pieken.”

Extra geld steken in plekken waar het al goed gaat dus. Een goed voorbeeld daarvan is de Brainportregio rondom Eindhoven. „En dat loont.

Er is sprake van een olievlek voor die hele regio. Maar feit is ook dat het in West-Brabant op allerlei vlakken een stuk minder goed gaat.”

Zeker het West-Brabantse ommeland van een rijkere, welgestelde stad als Breda heeft het hard te halen. Verder oostwaarts is het precies andersom is. Daar floreert het

► **Alleen vermogende mensen kunnen het zich veroorloven om in de mooiste, meest leefbare stukjes van Brabant te wonen**

platteland, terwijl de steden gemiddeld armlastiger zijn dan steden in de rest van het land.

Blaricum van Brabant

Dat is ook terug te zien in het aandeel miljonairs. In Tilburg is dat bijvoorbeeld slechts 1 procent van de totale bevolking. Terwijl in gemeenten als Heeze-Leende, Oisterwijk, Alphen-Chaam en Baard-Nassau bijna één op de tien inwoners miljonair is. In Nederland hebben alleen erkende rijkeluisoorden als Bloemendaal, Laren, Blaricum en Wassenaar meer miljonairs.

Volgens BrabantKennis speelt vermogen in Brabant een grotere rol op het gebied van wonen dan in de rest van het land. Alleen vermo-

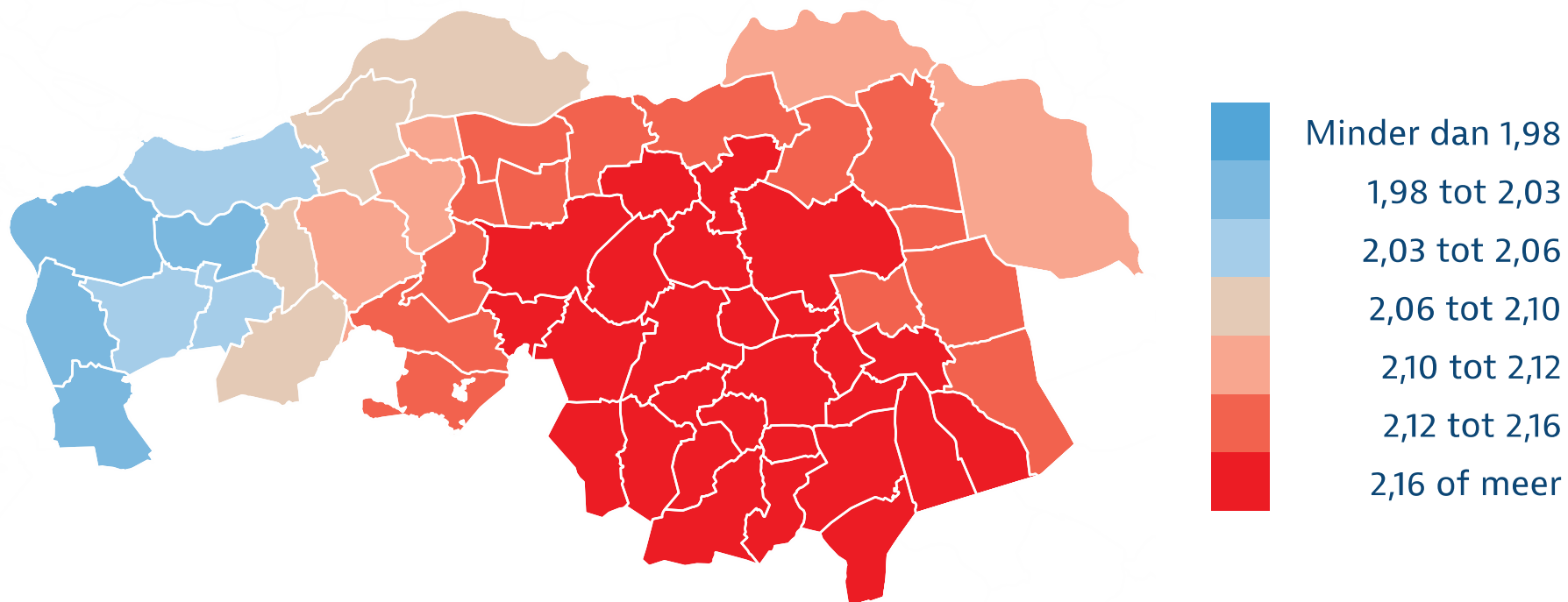
gende mensen kunnen het zich veroorloven om in de 'mooiste', meest leefbare stukjes van Brabant te kunnen wonen. „Omgekeerd geldt ook dat armere mensen vaker zijn aangewezen op gebieden waar leefbaarheidsproblematiek speelt.”

Wie recente verkiezingsuitslagen op het onderzoek van BrabantKennis legt, valt op dat in grote delen van 'kansarm' West-Brabant de proteststem ook veel groter is. Een partij als de PVV scoorde dit voorjaar tijdens de verkiezingen voor Provinciale Staten bijvoorbeeld bijna overal veel slechter dan andere jaren, maar hield in gemeenten als Roosendaal, Woensdrecht en Steenbergen vrijwel dezelfde, grote schare aanhangers.

Beschikbaarheid van werk (1)

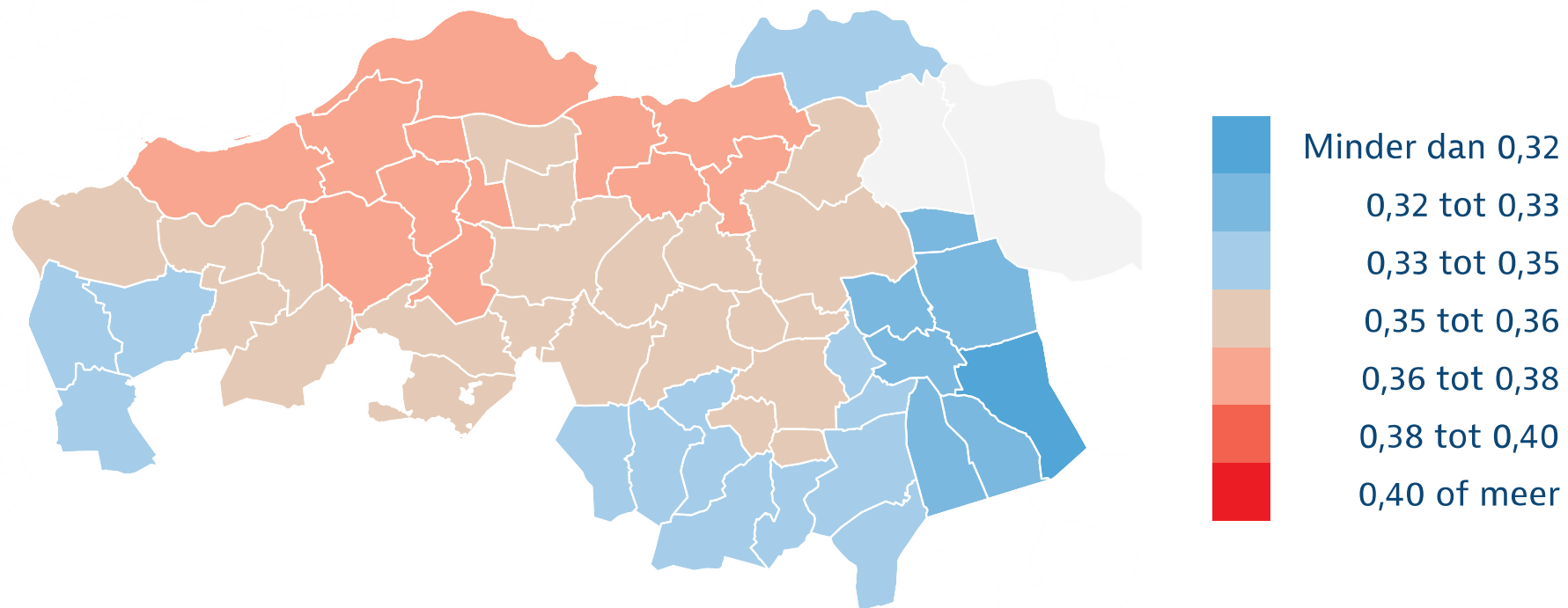
4. BESCHIKBAARHEID WERK LAAGGESCHOOLD WERK IN 2021

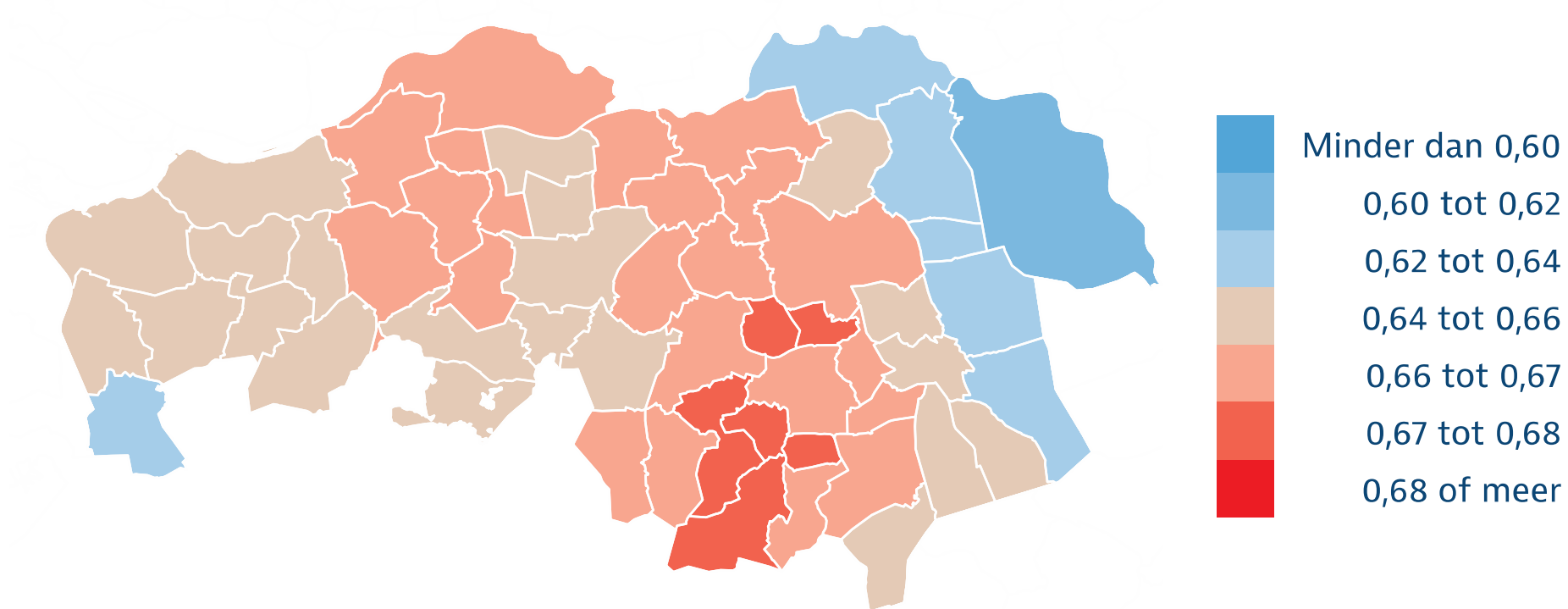
Beschikbaarheid van werk (2)

5. BESCHIKBAARHEID WERK MIDDELBAAR GESCHOOLD WERK IN 2021

Beschikbaarheid van werk (3)

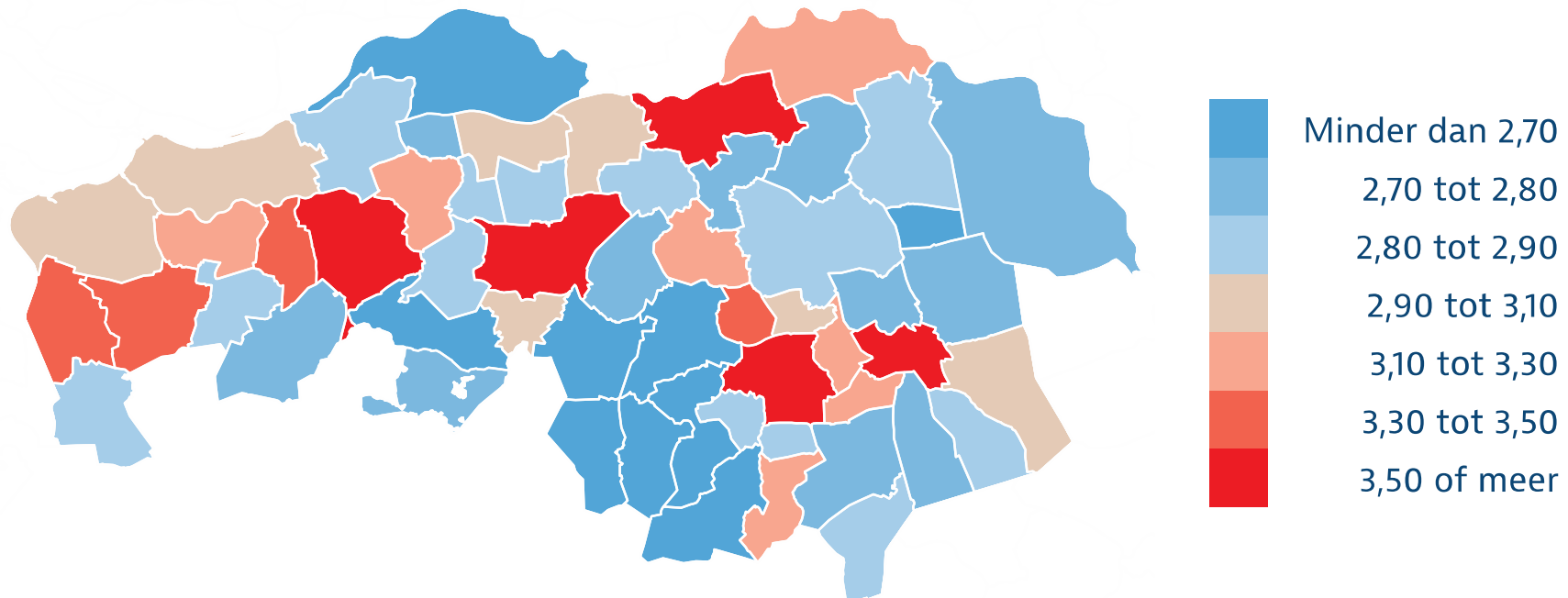
6. BESCHIKBAARHEID WERK HOOGGESCHOOLD WERK IN 2021

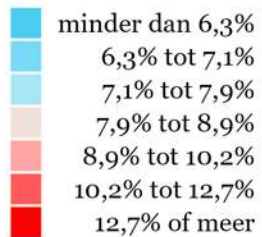
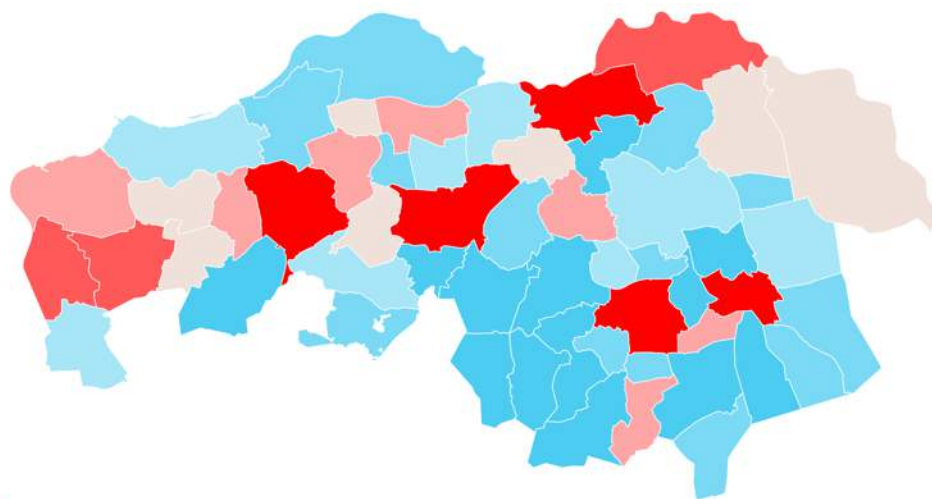
Werkloosheid

7. WERKLOOSHEID IN 2022

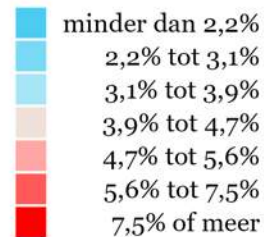
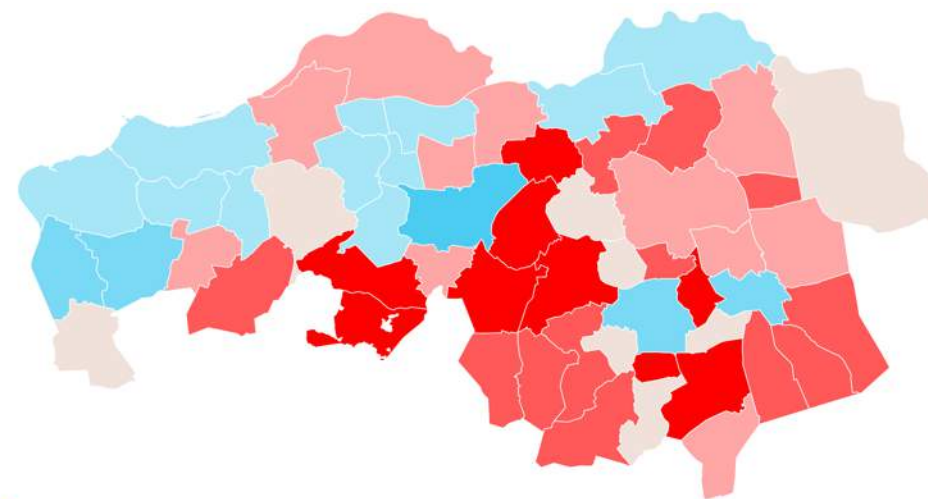

Vermogen

Aandeel mensen met een negatief vermogen

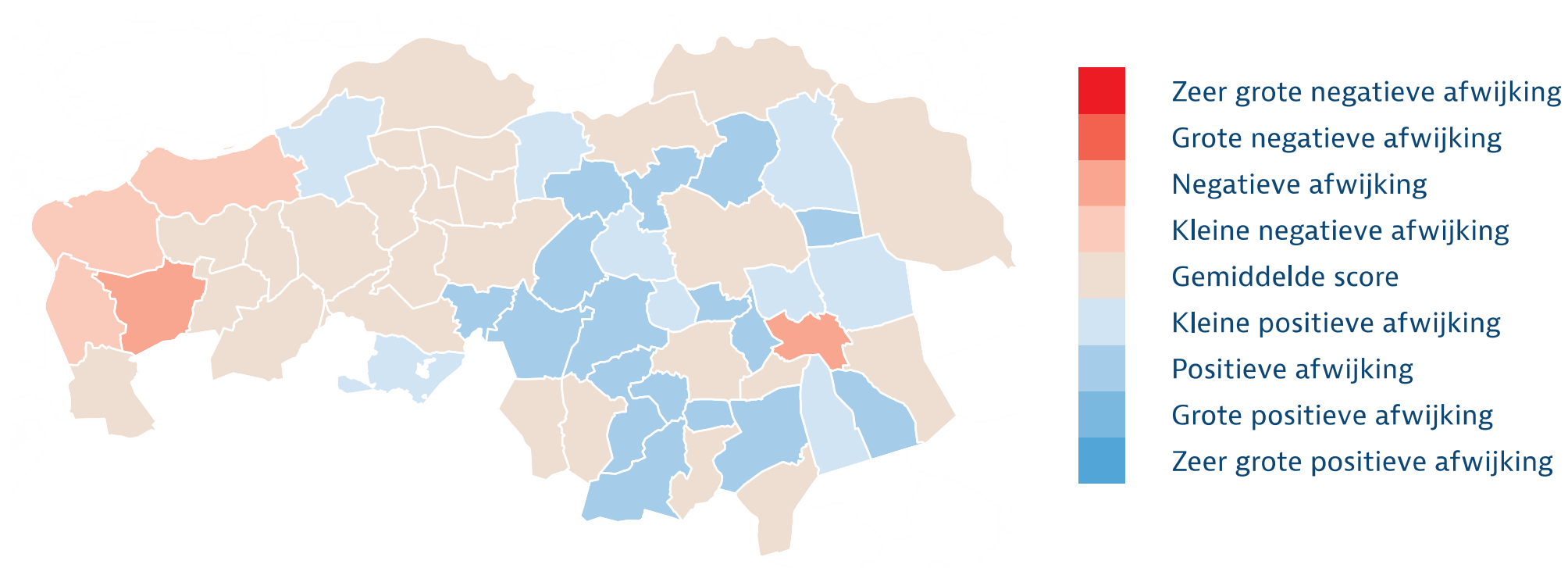

Aandeel mensen met vermogen van 1 miljoen euro of meer

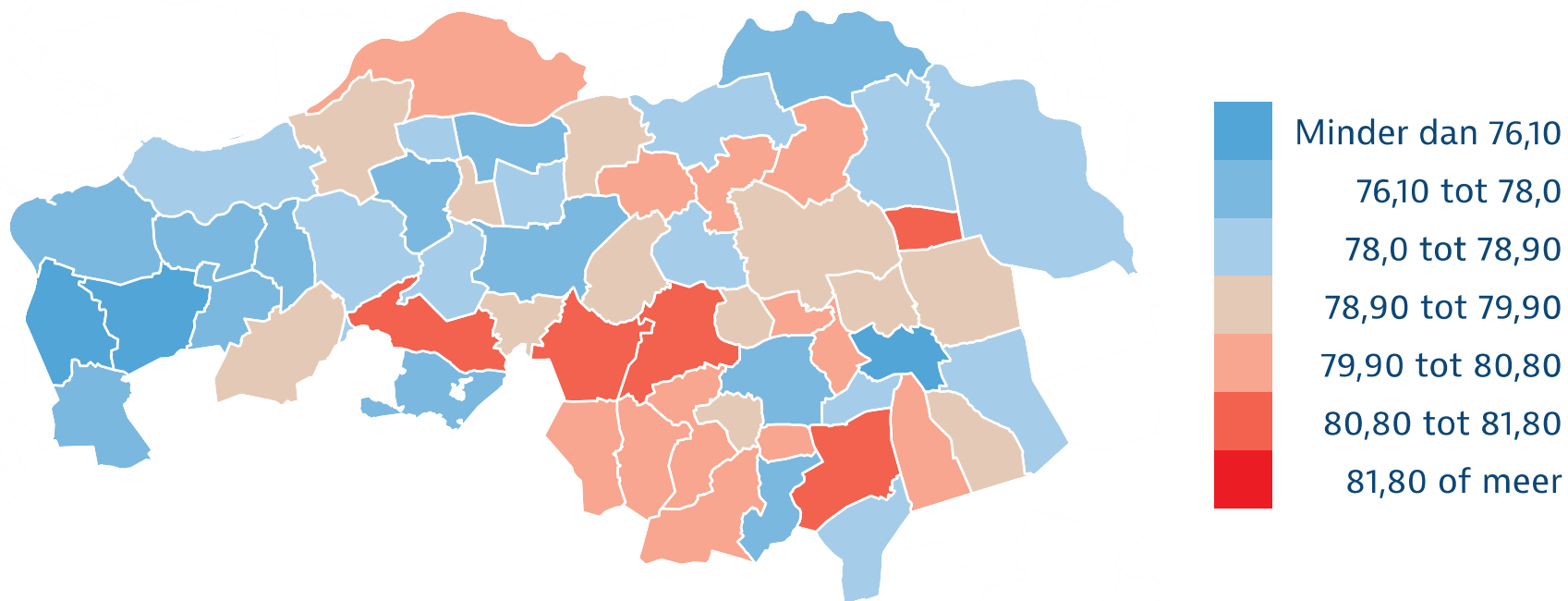
Leefbaarheid

11. LEEFBAAROMETER-SCORE 2022

Ervaren gezondheid

14. AANDEEL IN 2020 MET EEN ZEER (GOEDE) ERVAREN GEZONDHEID IN BRABANT

1. West versus Oost

West-Brabant scoort op veel thema's ongunstiger dan het oostelijk deel:

- minder banen binnen acceptabele reistijd beschikbaar,
- is er meer werkloosheid,
- wonen er meer mensen die aangeven moeite te hebben met rondkomen,
- is de leefbaarheid ongunstiger,
- voelen mensen zich minder vaak gezond en ervaren zij meer stress.

Maar er zijn grote verschillen tussen mensen, veelal groter dan de verschillen tussen West en Oost. Vaak naar opleidingsniveau.

2. Opleidingsniveau

- In lijn met rest van Nederland grootste scheidslijn.
- Hoger opgeleiden hebben (over het algemeen):
  - meer inkomen;
  - meer vermogen;
  - minder kans op werkloosheid;
  - wonen op leefbaardere plekken;
  - voelen zich minder vaak onveilig;
  - en zijn gelukkiger en gezonder.

3. Stedelijkheid

- Geen dominante kloof tussen stad en platteland
- Wel verschil tussen rijker ommeland, armere stad in Oost-Brabant tegenover rijkere steden, armer ommeland in West-Brabant.

Inzichten en acties

'...je moet naar de generalisaties zoeken en er dan doorheen kijken'

David Brooks, De kunst van het mensen kennen

Inzichten

1. De kunst is om verschil invoelbaar en inzichtelijk te maken
2. De kloof in Brabant loopt tussen West en oost
3. Het verschil tussen mensen is groter dan tussen gebieden

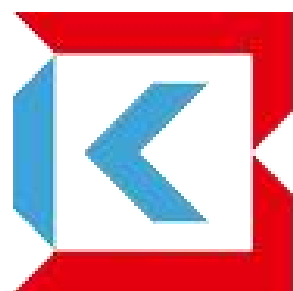
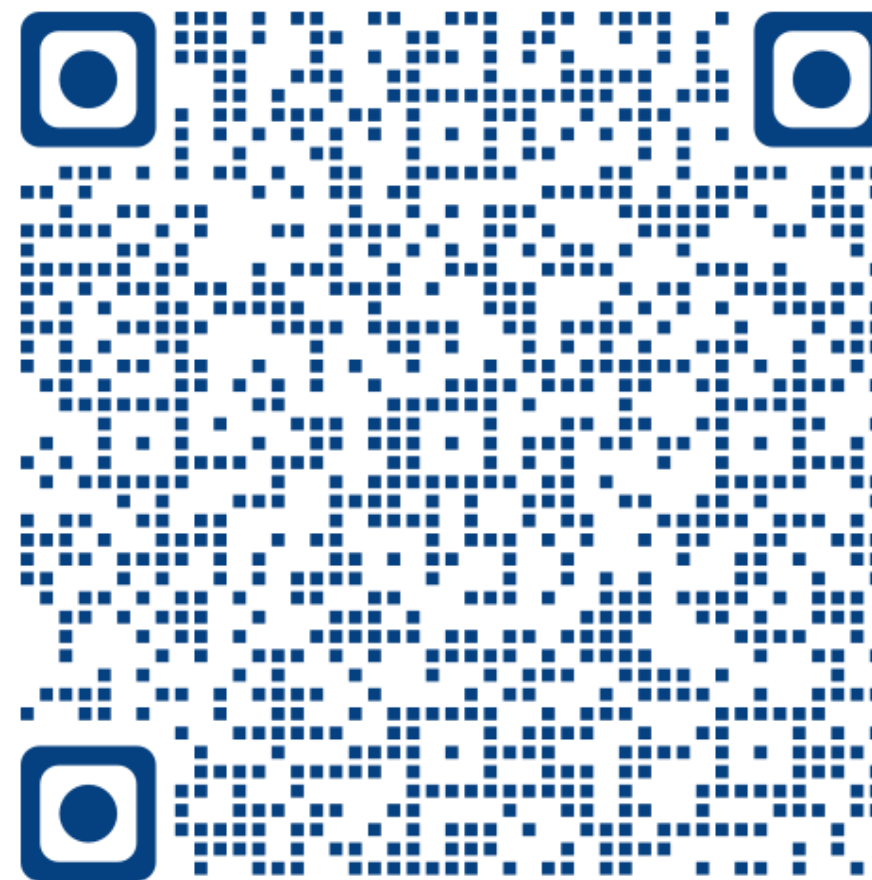
Acties

1. Blijf luisteren naar Brabanders
2. Zoom in als het gaat om verschillen
3. Sluit aan bij de mensen die het al doen

Podcast

BrabantKennis

<https://www.linkedin.com/in/josvandenbroek>
jos@brabantkennis.nl

Regio Deal West-Brabant *Inspiratie*

Annick de Witt
Wageningen University

Paul Schenderling
Sufficiency

Martin de Jong
Erasmus University

We Become!

**Bewustzijn van wereldbeelden als *leverage*
voor samenwerking, creativiteit, en innovatie**

Annick de Witt, Ph.D

Stichtend directeur *Worldview Journeys*

Docent & onderzoeker Universiteit Utrecht

Worldview
Journeys

—

,
i

J Utrecht University

Worldview is a concept whose time has come

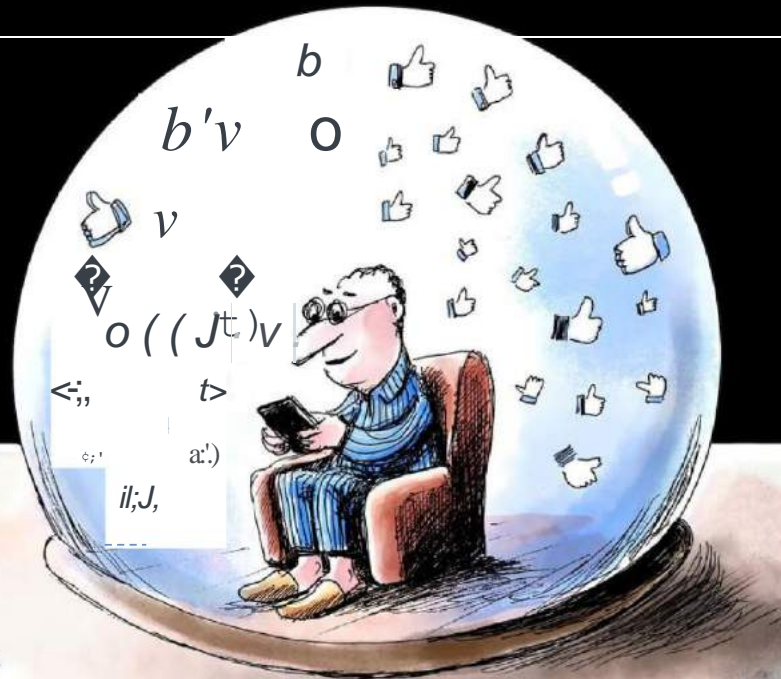
Neem klimaatverandering als voorbeeld

Polarisatie stagneert actie en innovatie

Er is een culturele crisis
(polarisatie, radicalisatie,
cultuur oorlogen)

APRIL 3, 2017
TIME

**Is
Truth
Dead?**

*Sorry, I can't hear you
until you reinforce my
own ideas about
society and politics*

Er is een psychologische crisis (betekenis crisis, mentale gezondheids crisis, eenzaamheidsepidemie)

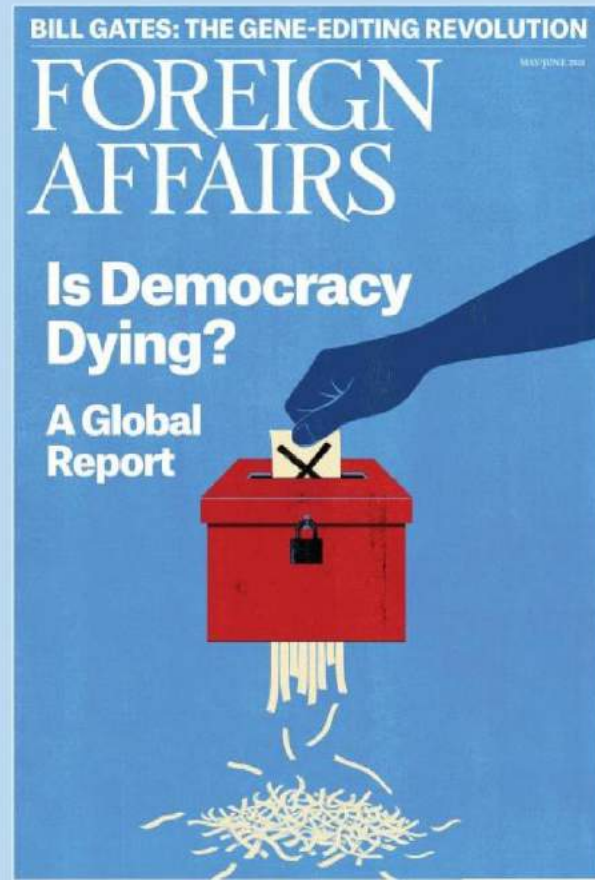
*Awakening from the Meaning
Crisis*

Er is een planetaire crisis
(klimaatverandering,
democratie onder druk)

Edvard Munch, 1893. *The Scream*.

De poly-crisis, meta-crisis, of existentiële crisis

Verschillende crises zijn met elkaar verbonden en hebben een gedeelde onderliggende oorzaak.

"Nothing less than a wholesale shift of mindsets is needed."

~ UNDP, 2020

"The worst dangers and the greatest hopes are borne by the same function: the human mind itself. And this is why the reform of thought has become a vital necessity."

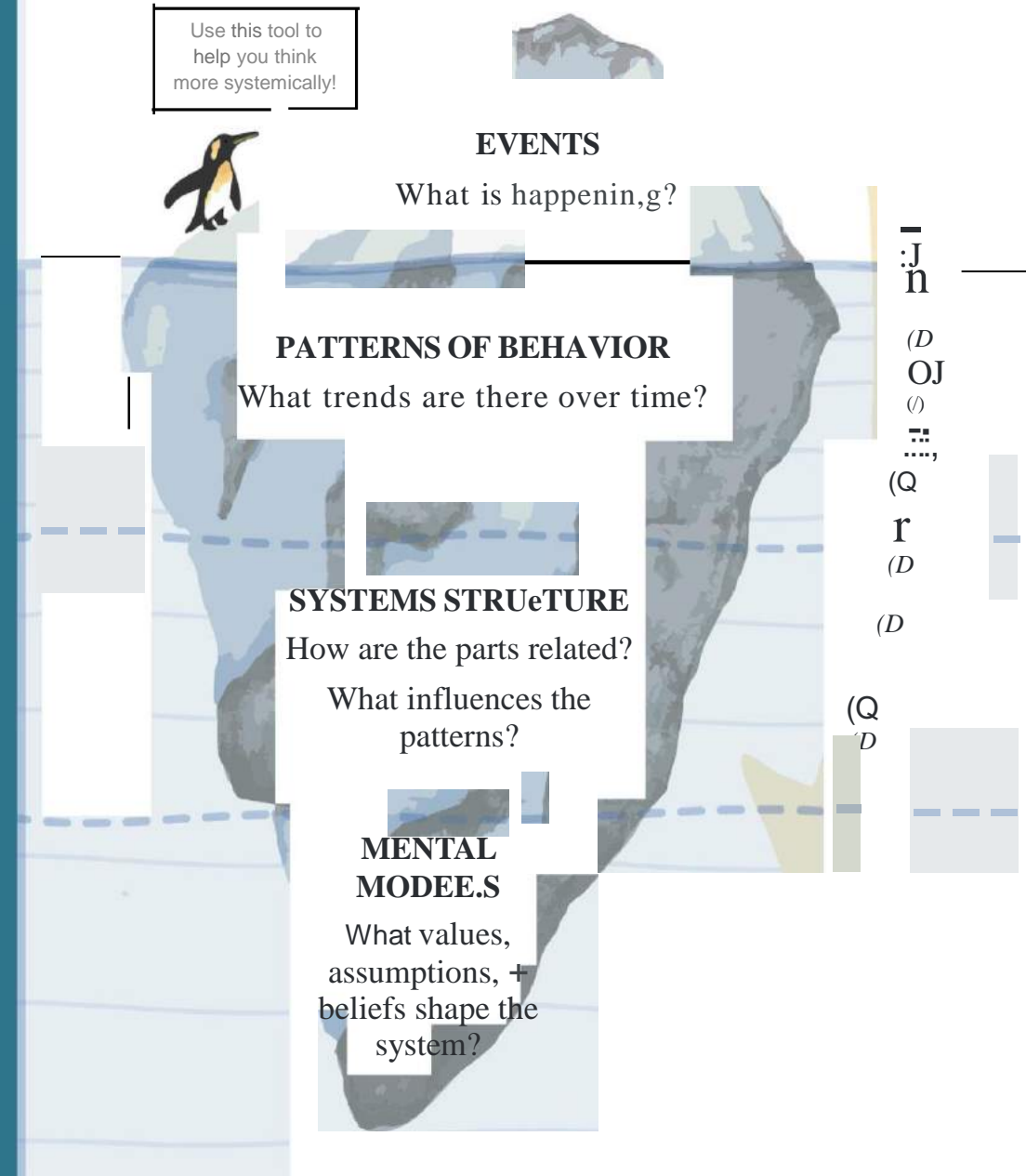
~ Edgar Morin, 1999

Wereldbeelden als diepe hefboom punten voor verandering

"We cannot solve problems with the same way of thinking that created them."
~ Albert Einstein

"Changing the paradigm can lead to transformative change."
~ Donella Meadows

THE ICEBERG MODEL

Wat zijn wereldbeelden?

Wereldbeelden zijn de 'grote verhalen van waaruit mensen hun ervaringe wereld betekenen en vormen.

Ze beantwoorden de 'Big Questions'.

en'
n

Wereldbeelden zijn doorgaans
onbe

wust...

Er schuilt creatieve kracht in onze wereldbeelden

Hoe we de wereld begrijpen geeft direct vorm aan hoe we ermee omgaan

Maar hoe onderzoek je wereldbeelden?

Contents lists available at [ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)

Environmental Science & Policy

journal homepage: www.elsevier.com/locate/envsci

A new tolo map he major world views in etherlands and USA,
the

and explore how they relate to climate change
Annick De Witt · Jop de Boer · Nicholas Hedlund · Patricia Osseweijer

	meest	minst
Hoe het leven ontstaan is blijft een raadsel, ondanks wat wetenschap en religie erover zeggen	0	0
Het leven is ontstaan door toevallige biologische processen (niet door een hogere macht)	0	0
De wereld is op wonderlijke wijze gecreeerd door een hogere macht	0	0
Ik zie het heelal als een creatieve uiting van een zich ontwikkelend bewustzijn of 'Spirit'	0	0

meest minst

In een hiernamaals zullen we warden gestraft of beloond voor onze daden in di-t leven

0 0

Ik geloof in geen enkele vorm van een leven na de dood

0 0

Ik weet niet water met ans gebeurt na onze dood

0 0

Ik geloof dat de evolutie van ans bewustzijn door gaat na onze dood

0 0

Doe de test @ www.worldviewjourneys.com

Take the Test

*What
yourworldWew?*

*"...the worldview
test was really
interesting and
helpful. There
were a lot of deep
questions I had
never thought
about ... [that]
helped **TAKE THE TEST** learn
more about myself
and my*

Wereldbeelden als ingang voor reflectie,

uitwisseling

Explore your worldview {- individual)

Gain perspective on your perspective

, en

verbreding

Exchange across worldviews {- collective)

Learn to learn from other perspectives

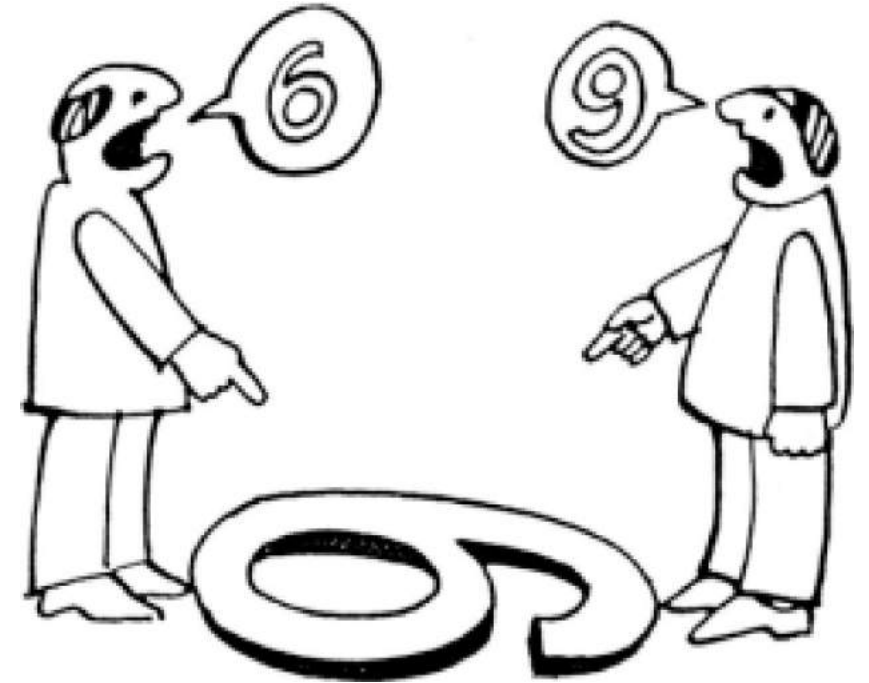
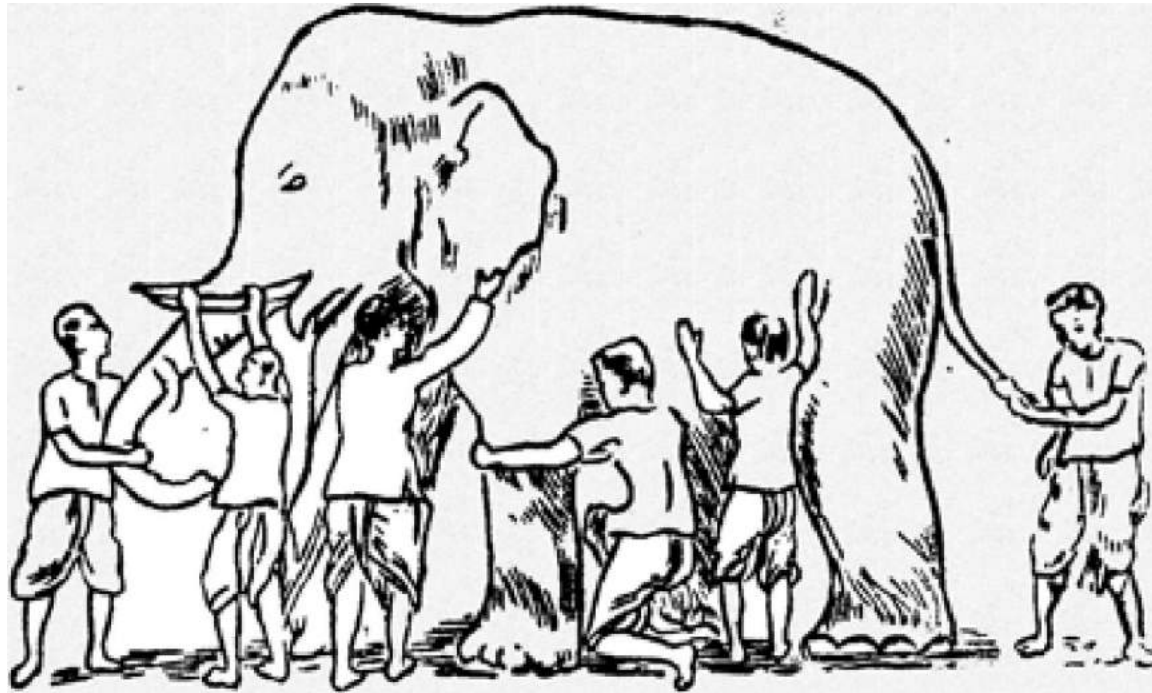
Expand your worldview {- systemic)

Cultivate a planetary perspective

Perspectief op je eigen perspectief...

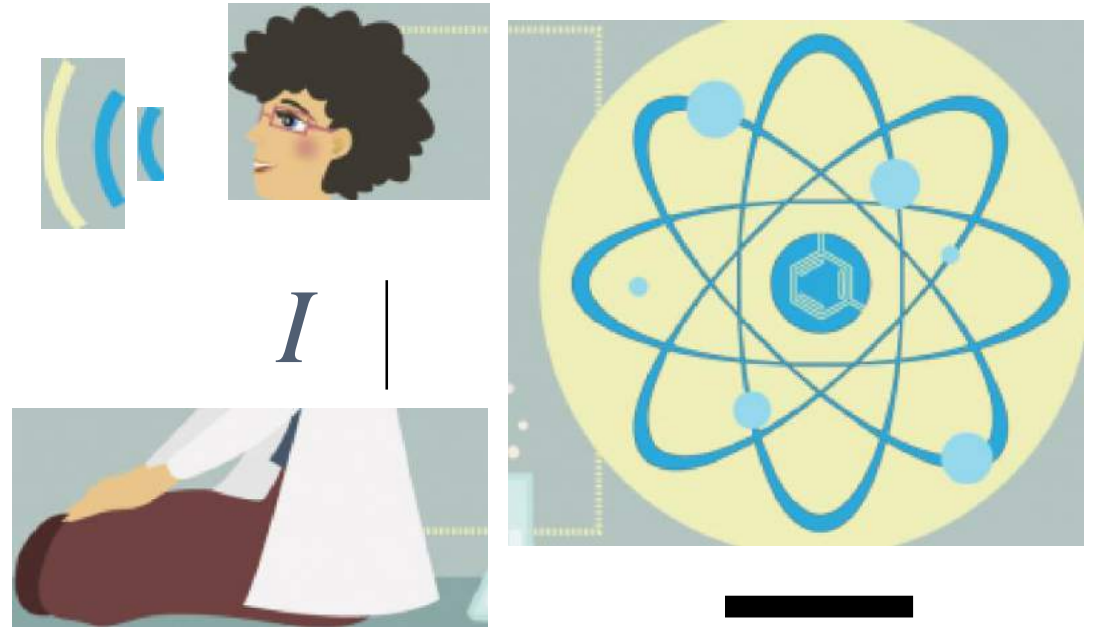
Het verkennen van perspectieven leidt tot meer complexe en alomvattende inzichten

"ik ben me vee/ bewuster geworden van hoe ik al/es zie en wot mijn plek is in deze wereld."

"/uister a/tijd naar andere perspectieven! omdat je daardoor het grotere geheel/ beter begrijpt."

Het zien van 'de mens achter de opvattingen' is essentieel voor veerkrachtige culturen

"/k heb meer respect gekregen voor de verschil/ende were/dbee/den."

"/k docht eerst 'mijn mening is de enige: moor er zijn er nag vee/ meerl die net zo goed zijn of oak hele goede punten hebben."

Diversiteit in strategieën en benaderingen helpt ons complexe problemen aan te pakken

*ii het vinden van op/lossingen voor complexe vraagstukken kan niet alleen gebaseerd zijn op je eigen overtuigingen! moor ... iedereen moet [daarbij} betrokken warden."*¹¹

Do you think 'outside of the **box**'?

Brede welvaart: hoe selectieve groei West-Brabant op koers kan houden

door Paul Schenderling

SUFFICIENCY

Wij zijn Sufficiency: centrum voor onderzoek en advies rondom brede welvaart. Wij werken samen met relaties en opdrachtgevers aan een gelukkiger Nederland dat binnen de draagkracht van de aarde leeft. We werken evidence-based, kijken vanuit meerdere invalshoeken en opereren onafhankelijk.

- ~ denktank
- ~ onderzoek & advies
- ~ sprekersbureau
- ~ boardroomsessies

www.sufficiency.nl

1

W

wat zijn de kernuitdagingen?

~ economische uitdagingen

regio:

- ~ dure arbeid & energie
- ~ krapte krijgt permanent karakter
- ~ transformatie om oude clusters toekomstbestendig te maken

landelijk en Europees:

- ~ EZK heeft 'moonshots' (missies) voor missiegedreven economisch beleid vastgesteld
- ~ geopolitiek: belang van open strategische autonomie

1

Nederland
klimaatneutraal
in 2050

2

Nederland
circulair
in 2050

3

mensen
leven 5 jaar
langer gezond

4

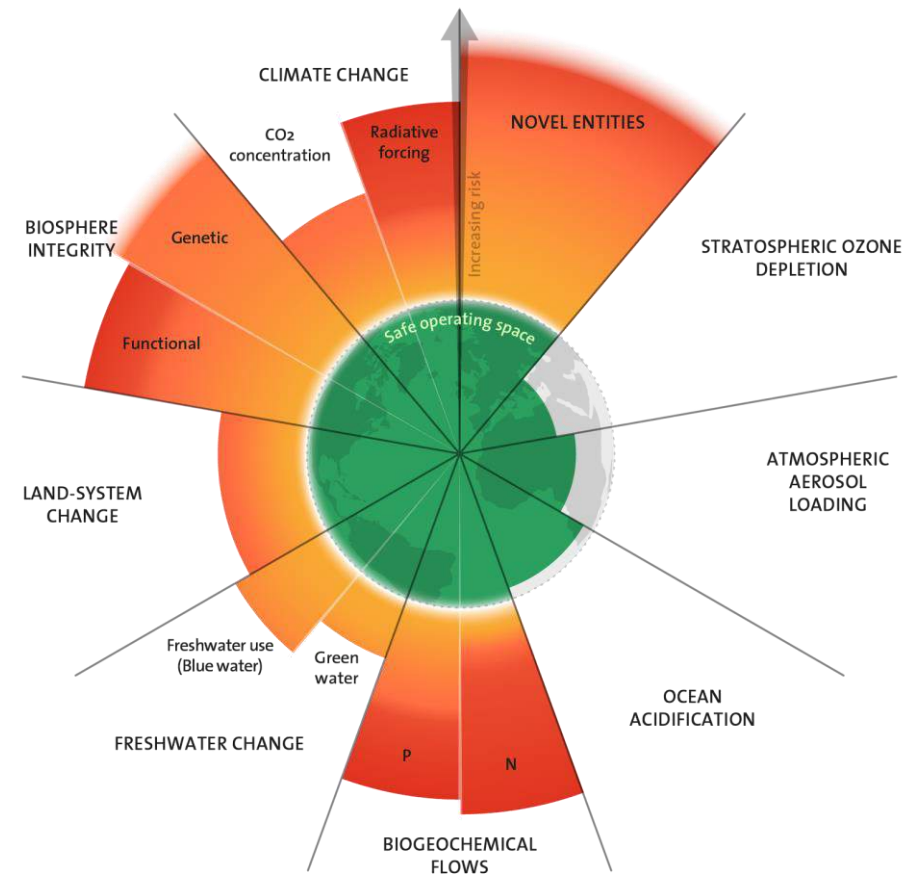
vitale
landbouw &
veerkrachtige
natuur

5

Nederland
weerbaar tegen
dreigingen
(fysiek en digitaal)

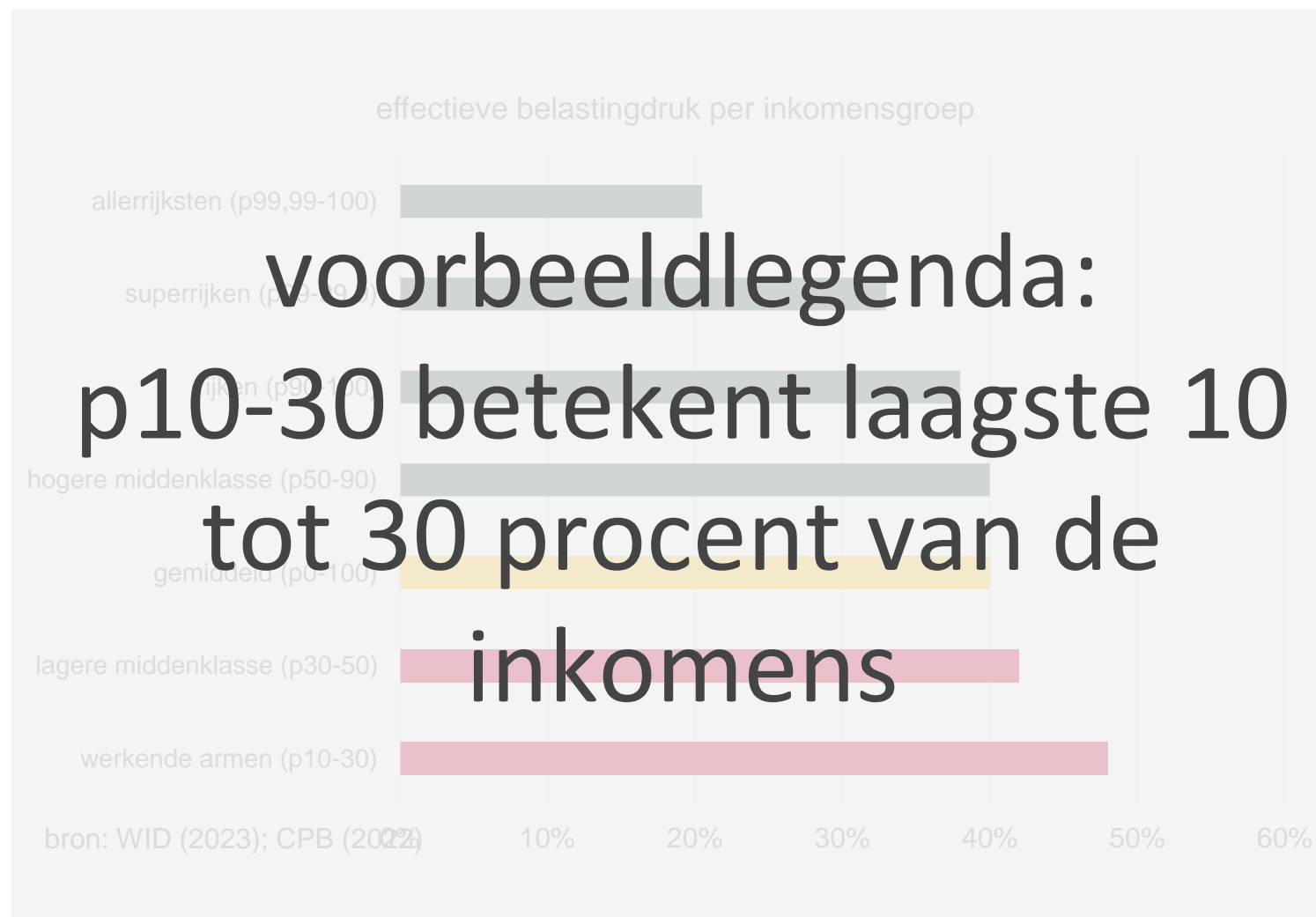
~ ecologische uitdagingen

- ~ schaarse & dure landbouwgrond, afname bodemkwaliteit en biodiversiteit
- ~ toename droogte & wateroverlast
- ~ materiaalintensieve productie en consumptie; circulaire economie komt onvoldoende van de grond
- ~ vervuiling van water, lucht en bodem (ecotoxiciteit)
- ~ verantwoordelijkheid om bij te dragen aan mondiale uitdagingen

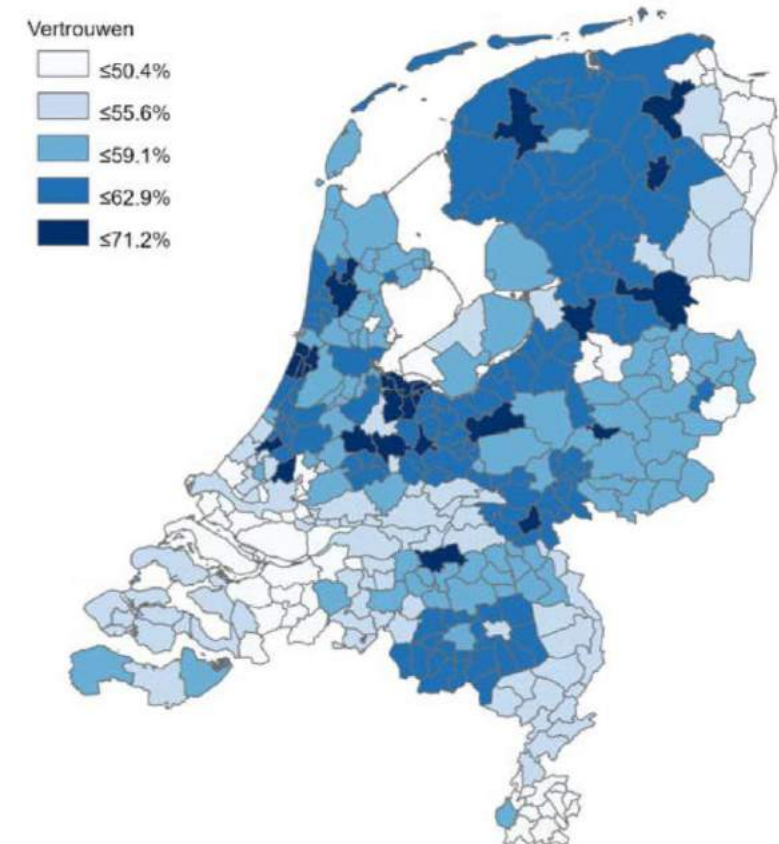
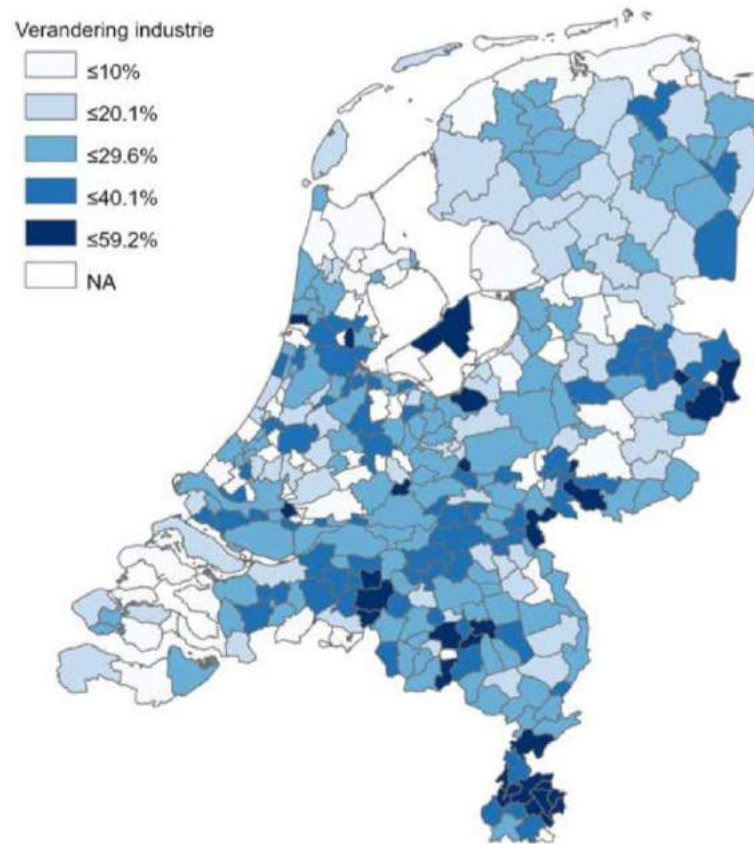

~ sociale uitdagingen

- ~ lagere inkomens profiteerden veel minder van groei,
- ~ vervuilen het minst,
- ~ maar betalen de meeste belasting (!)
- ~ toegenomen gezondheidskloof
- ~ wooncrisis
- ~ gevolg: 'kommerveertig' haakt steeds verder af

~ een groeiend afgehaakt Nederland

spoiler: er is niet veel verband tussen verandering industrie & vertrouwen

~ de spiraal van verzwakking doorbreken

volgens Jonathan Holslag zagen we in de afgelopen 35 jaar:

- ~ verzwakking van arbeids- & milieunormen in mondiale productieketens
- ~ verzwakking van industriële & geopolitieke macht van Europa
- ~ verzwakking van de positie van de middenklasse in Westerse landen
- ~ verzwakking van de verzachtende macht van overheden
- ~ verzwakking van de gezamenlijke schouders

**opkomen voor een goed leven
creëert een gezamenlijke mindset:
de basis voor nieuwe welvaart**

wat is het verhaal dat ons uit de huidige situatie kan redden?

collectief falen om een economie van hoge standaarden te realiseren,
om deze standaarden te verdedigen én om ervoor te betalen

2

E een nieuwe manier van denken

~ naar een focus op kwaliteit

kwantitatieve groei
(consumptie- en bbp-groei)

sociale
groei

groei van de biodiversiteit

kwalitatieve groei
(groei kwaliteit van leven)

culturele
groei

persoonlijke groei

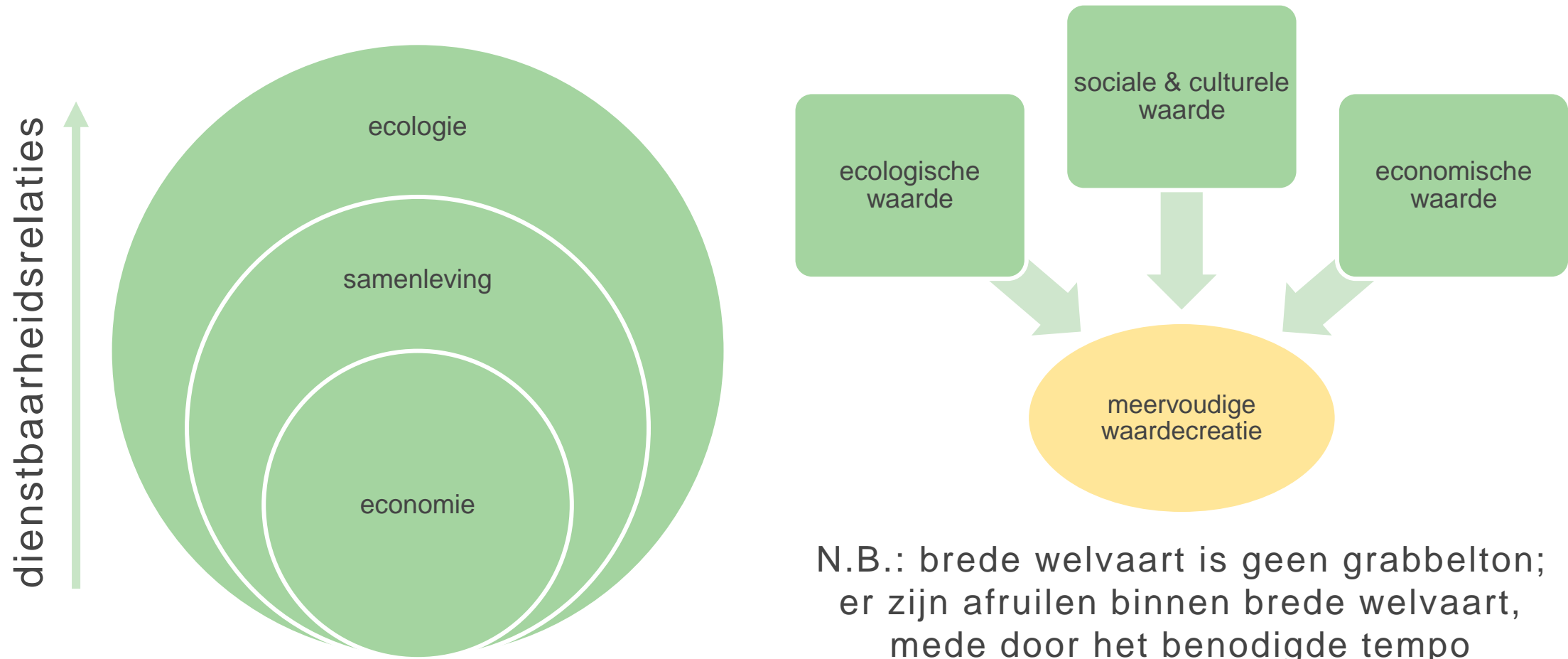
betere producten, betere banen,
betere kwaliteit van leven

energie

talent

maatschappelijke waardering

~ het nut van brede welvaart

N.B.: brede welvaart is geen grabbelton;
er zijn afruilen binnen brede welvaart,
mede door het benodigde tempo

~ naar een evenwichtiger beleid

productiekant:

- ~ hoe verdienen we ons brood?
- ~ visie op missies voor de toekomst
- ~ versnellen: circulair opschalen, lineaire productie afschalen,
- ~ kwaliteitsgroei: betere producten, hoogwaardige werkgelegenheid
- ~ dus: concurrerend én impactvol

consumptiekant:

- ~ wat betekent het goede leven?
- ~ visie op menselijke bloei
- ~ versnellen: gewenste consumptie opschalen, vervuiling afschalen
- ~ kwaliteitsgroei: sociale groei, meer gezondheid, minder stress
- ~ dus: welvarend én gelukkiger

~ waarom het beter is om wél te kiezen

1. geen publiek geld in bedrijvigheid die niet toekomstbestendig blijkt
2. talent, (milieu)ruimte & budget worden optimaal benut voor de beste netto toegevoegde waarde concurrentiepositie, goede banen, bijdrage aan maatschappelijke missies, [vul maar aan...]
3. kansen op koploperschap worden gepakt
4. positieve externaliteiten worden benut & negatieve externaliteiten worden voorkomen

Nederland is kampioen niet-kiezen: we stimuleren alle sectoren in alle fases van ondernemerschap – behalve in de cruciale opschalingsfase... – en we schalen pas af als het niet anders kan...

3

H handelingsperspectieven

handelingsperspectieven

naar een groen, digitaal
& inclusief verdienvermogen

~ wat is goed leven in West-Brabant?

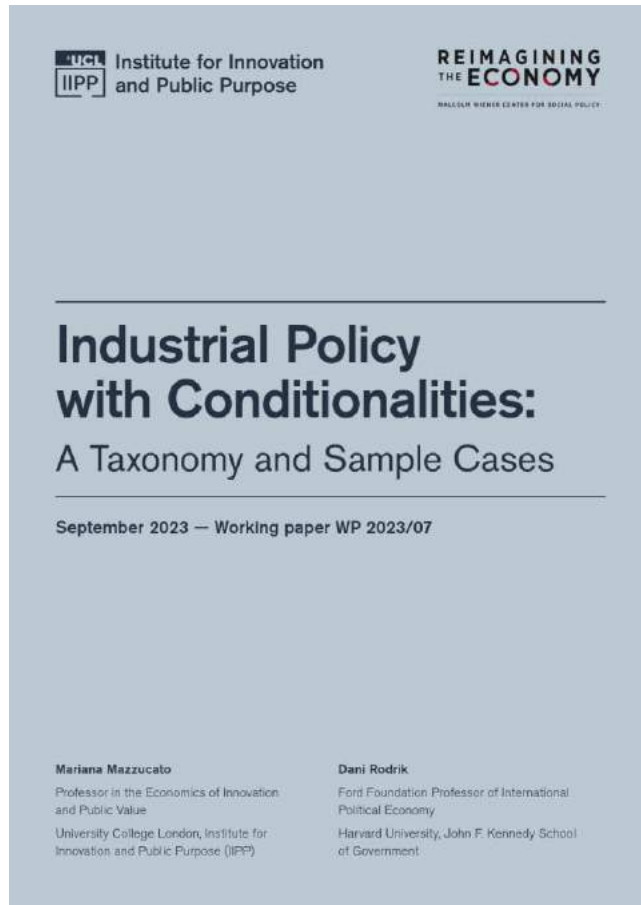

voorbeelden:

- ~ goede banen: middenklassestandaarden, persoonlijke autonomie en beroepseer, baanzekerheid en ontwikkelmogelijkheden
- ~ goed samenleven: gemeenschapszin
- ~ goede innovatie: innovaties die bijdragen aan het oplossen van de grote vraagstukken van de 21^e eeuw
- ~ goed wonen: voldoende betaalbare woningen
- ~ goed leefmilieu: een schone en gezonde leefomgeving

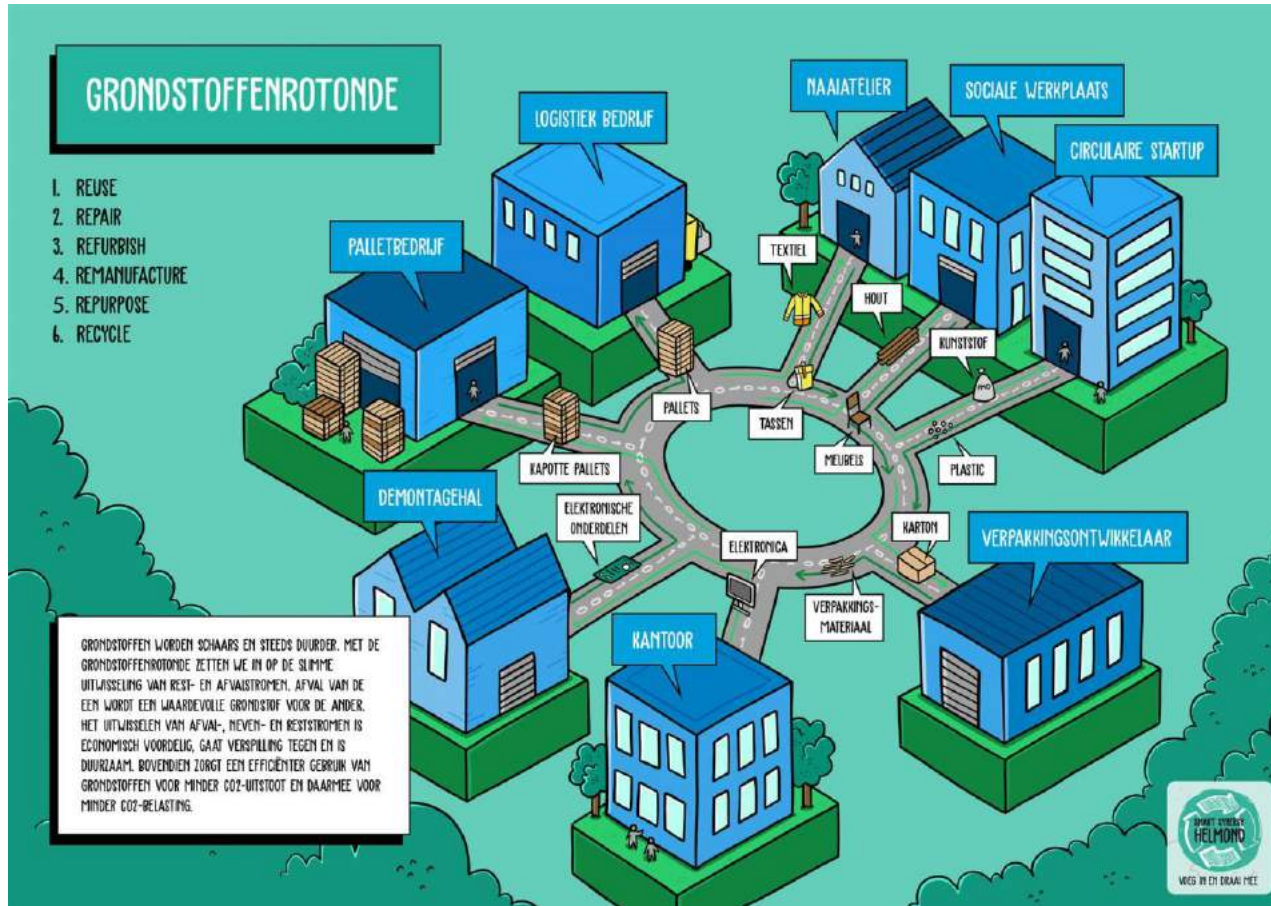

~ 1. moderne, inclusieve industriepolitiek

- ~ AI inzetten als slimme assistent om menselijke kennis aan te vullen
- ~ kan de productiviteit (en daarmee de lonen) van werkenden tot het niveau van de middenklasse verhogen
- ~ vereist substantiële, gecoördineerde investeringen van overheden en mkb ondersteuning voor mkb om artificiële intelligentie in te zetten die de productiviteit van middenklassebanen vergroot

~ 2. investeren in nieuwe business

- ~ ondersteuning voor het mkb om inclusieve, duurzame verdienmodellen te ontwikkelen, in incubators binnen of buiten het bedrijf
- ~ inzicht in grondstoffen en -afvalstromen, zodat vrijkomende materialen gebruikt kunnen worden voor nieuwe projecten
- ~ voorbeeld: grondstoffenhub Helmond

~ 3. investeren in scale-ups

- ~ scale-up fase van bedrijf vergt organisatorische kennis
- ~ start-ups worden breed ondersteund; scale-ups nauwelijks
- ~ ondersteun scale-ups organisatorisch

~ 4. investeren in circulariteit

MKB
bedrijven

sociaal ontwikkel bedrijven

ondernemers, vakmensen

WERKPLAATS
BUURMAN
MATERIALEN

provincie en gemeenten

businesscases

burgers en bedrijven die spullen scheiden

Winkelcommunities in kernen

WAARDE RING

Kansen voor mensen en materialen

naast nieuwe verbindingen is in de beginfase ook een fonds nodig

handelingsperspectieven

naar een nieuwe
coöperatieve revolutie

~ tweede coöperatieve revolutie

- ~ coöperaties eind 19e eeuw, begin 20e eeuw:
  - nieuwe ethische bewustwording (het Réveil)
  - economisch: (boeren)bedrijven, banken
  - sociaal: vakbonden, diaconieën, woningcorporaties,
  - politiek: partijen, kranten
- ~ jaren '60: ontzuiling & ontkerkelijking
- ~ globalisering & neoliberalisme: ongelijkheid, onzekerheid, afbrokkeling gemeenschappen

~ derde coöperatieve revolutie?

burgers

- ~ zoeken naar nieuwe geluksbronnen
- ~ nadenken wat je echt nodig hebt
- ~ hoogwaardige producten met een lange levensduur
- ~ nieuwe vormen van luxe, waaronder vrije tijd

ondernemers

- ~ social entrepreneurs
- ~ prikkel om zoveel mogelijk waarde te bieden tegen een zo laag mogelijke milieu-impact
- ~ groene innovaties lonen eindelijk; impuls voor het verdienvermogen

coöperatieve sector

- ~ nieuwe coöperaties (wonen, werken, voedsel, mobiliteit, energie, warmte, zorg, open source)
- ~ spullen delen en repareren
- ~ meer tijd voor ontmoeting en onderlinge zorg

▲ Van links naar rechts: Ingrid en Peter van Meijeren, Jannes van Roermund, Caroline Thijs, Fabiola Kleijn en Matthijs Bär. © Marina Popova/Pix4Profs

Met Nieuw West-Brabant willen deze West-Brabanders de wereld duurzamer en meer lokaal maken

sluit aan bij mooie
maatschappelijke
initiatieven in West-
Brabant

~ wat is daarvoor nodig?

- ~ meer zeggenschap over lokale voorzieningen
- ~ decommercialisering: reclamebeperking en publieke platformen
- ~ ruimte inrichten om ontmoeting en onderlinge zorg te stimuleren
- ~ investeren in sociaal werk ('een onsje welzijn scheelt een kilo zorg')
- ~ delen van spullen faciliteren, zo lokaal mogelijk, bijv. via wijkdepots
- ~ een publieke partij verzekert gedeelde spullen
- ~ coöperaties krijgen het recht om publieke diensten aan te bieden
- ~ regels en administratie voor bedrijven & coöperaties verminderen
- ~ wooncoöperaties hetzelfde behandelen als woningcorporaties

sturen op brede welvaart door te sturen op kwaliteit

slotsom

~ een nieuw vooruitgangsverhaal

oude verhalen van vooruitgang gaan over kwantitatieve groei: meer, groter, sneller, enzovoort

denk ook eens na over selectieve, kwalitatieve groei: hoogwaardiger (economisch), gelukkiger, gezonder & betekenisvoller (sociaal), duurzamer & schoner (ecologisch); intrinsiek waardevolle doelen die bovendien de veerkracht van West-Brabant versterken

bedankt voor jullie aandacht!

vragen & dialoog

SUFFICIENCY

Wij zijn Sufficiency: centrum voor onderzoek en advies rondom brede welvaart. Wij werken samen met relaties en opdrachtgevers aan een gelukkiger Nederland dat binnen de draagkracht van de aarde leeft. We werken evidence-based, kijken vanuit meerdere invalshoeken en opereren onafhankelijk.

- ~ denktank
- ~ onderzoek & advies
- ~ sprekersbureau
- ~ boardroomsessies

www.sufficiency.nl

nieuw:

Brede Welvaart

Hoe kan deze er in West-Brabant uitzien?

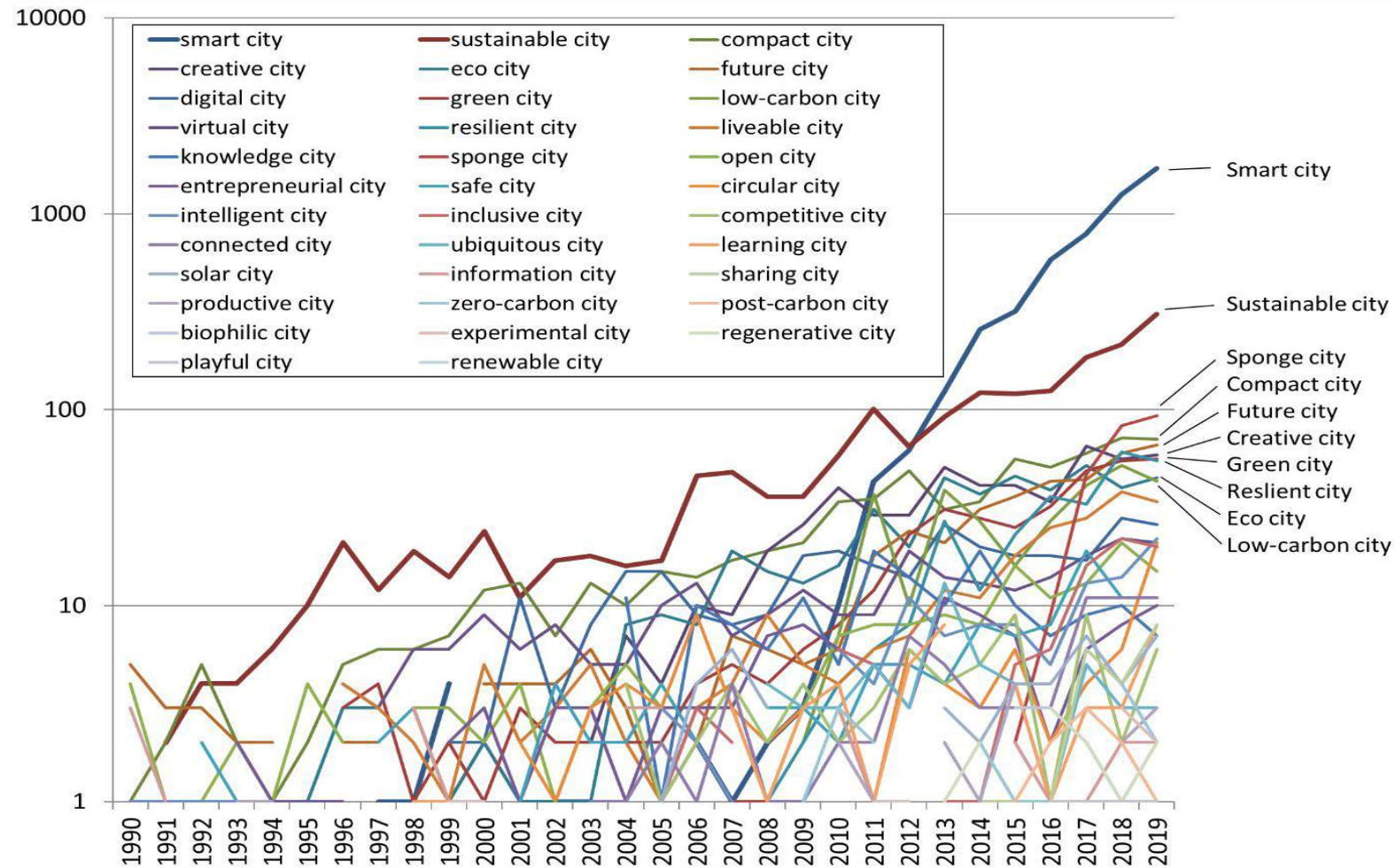
30 mei 2024, Breda

Martin de Jong, hoogleraar brede welvaart

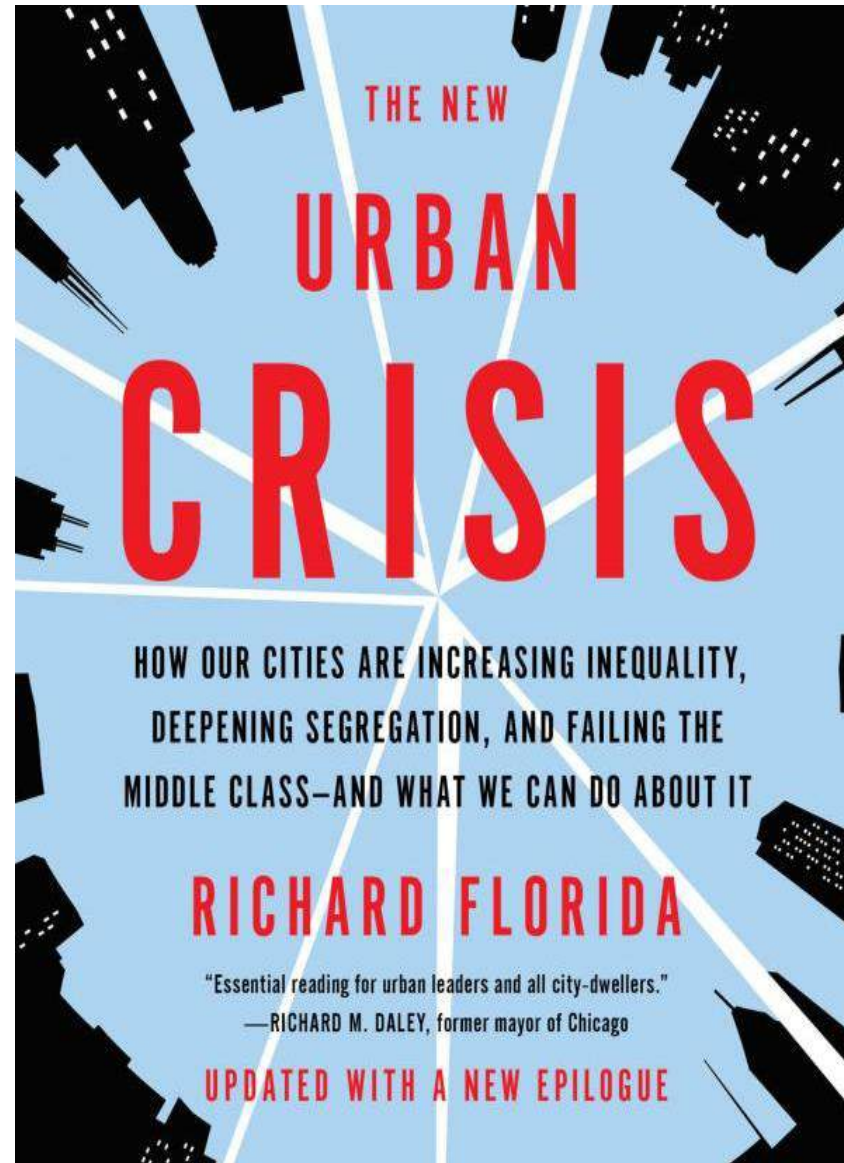
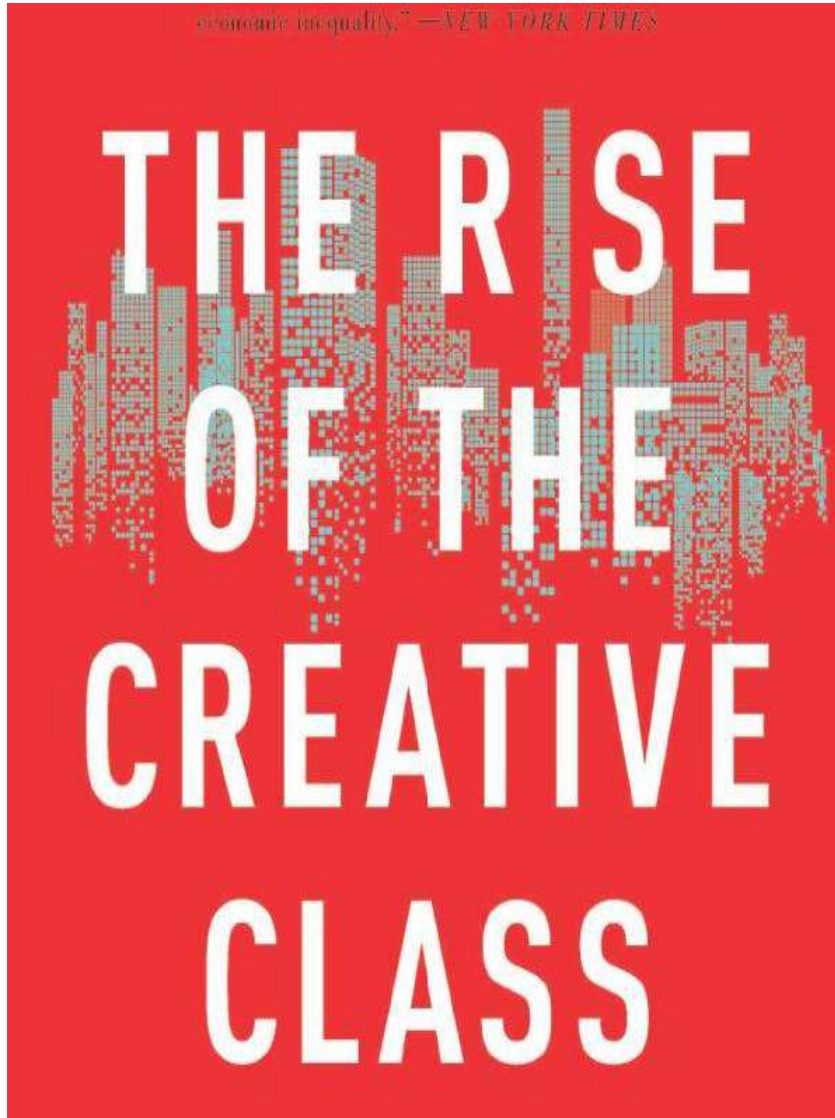
Evolutie in het gebruik van city labels (1990-2019)

(cumulatieve frequenties, logaritmische schaal)

Erasmus

Richard Florida's bekering

Erasmus

De geschiedenis van de boekhouding sinds 1945

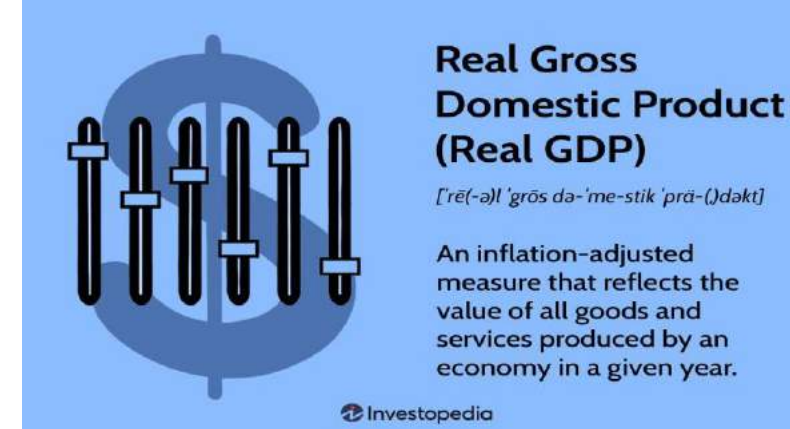
Erasmus

De geschiedenis van de huishouding sinds 1945

Erasmus

Brede welvaart: waarom?

- Overtuigingskracht van ‘enge’ welvaart is teruggelopen
- Groeiende ontevredenheid bij achtergestelden/anti-systeemgedrag
- Welzijn/tevredenheid van bevolking vergt ‘brede’ welvaart
- Algemeen bekend dat BNP verouderd en arbitrair is, maar....
- Er zijn diverse andere gezaghebbende methoden, maar....

Vraag: Welke rol spelen beslisregels en prestatie-indicatoren?

Brede welvaart: wat?

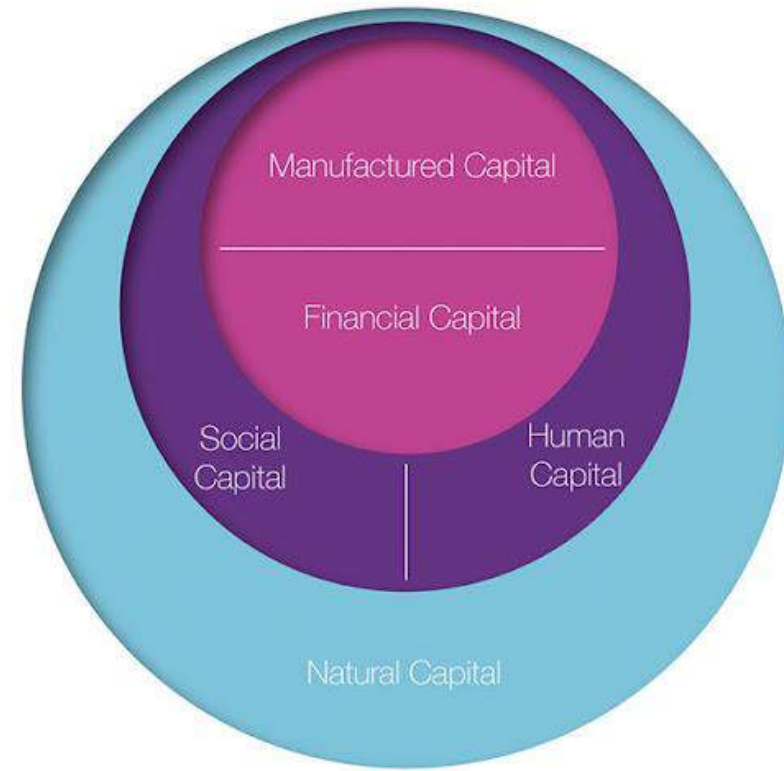

- Materiele welvaart zelf, maar tot op zeker niveau
- Veiligheid, gezondheid, onderwijs, balans werk/vrije tijd, huisvesting
- Maatschappelijke erkenning, sociale netwerken
- Balans werk/vrije tijd, positieve identiteit
- Missie, toekomstverwachting en ervaren 'geluk'

Vraag: Hoe zit dat bij de jongeren in West-Brabant?

Erasmus

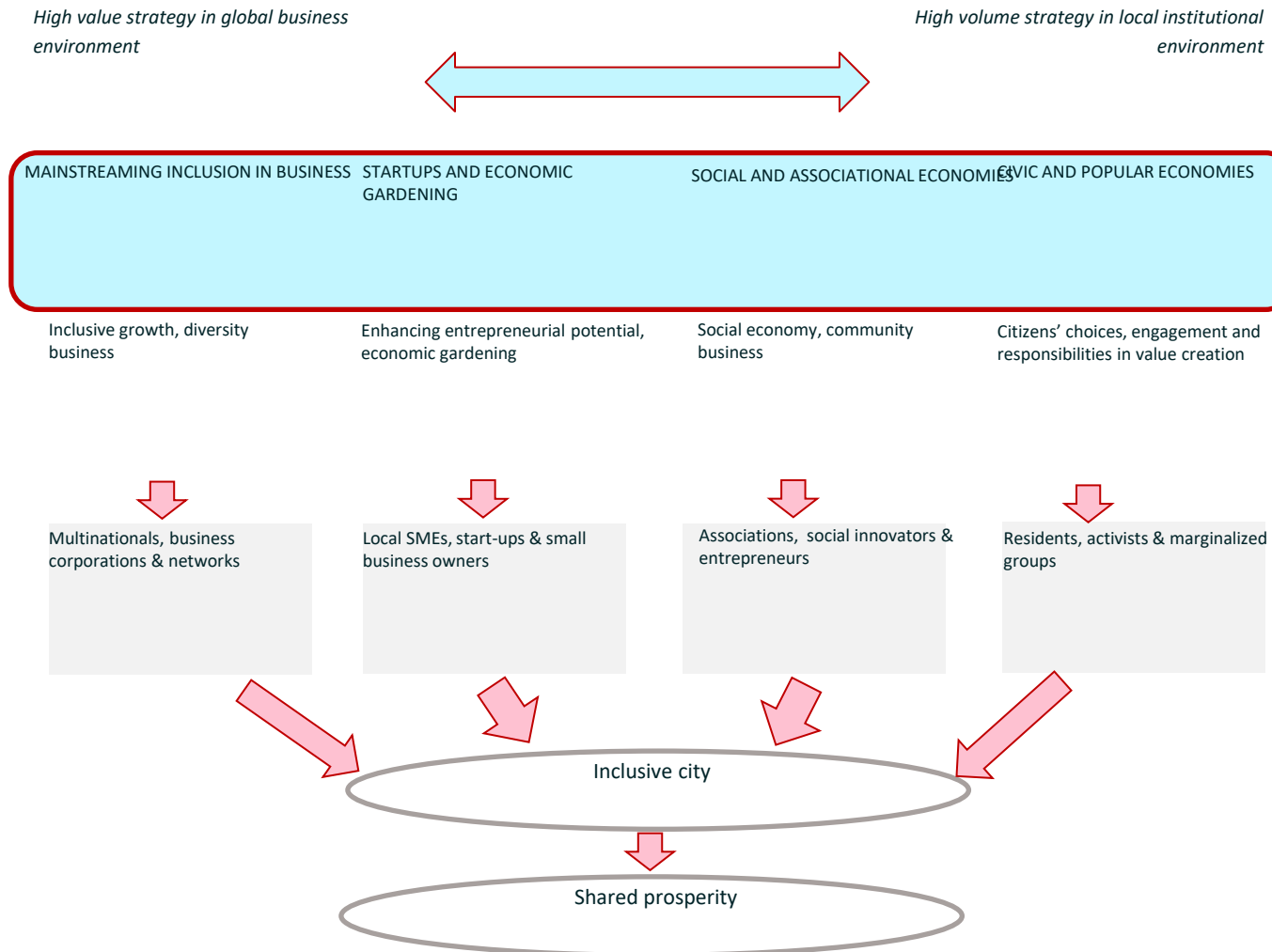
Diverse typen kapitaal en hun mogelijke omzetting

Erasmus

Soorten 'stakeholders' in de inclusieve stad

Rol van ankerinstellingen, Van winst naar zingeving

Erasmus

Kansen via de regiodeal:

Smeermiddel voor bestuurlijke netwerkinteractie en clustervorming

- Mogelijkheid voor diverse partijen om nader tot elkaar te komen
- Versterkte verankering in de streek voor diverse partijen
- Veranderde onderlinge verhouding bij onderwijsinstellingen en versterkte samenhang: Herwaardering MBO
- Directe persoonlijke verantwoordelijkheid bij publieke voorzieningen (treinen, parken)
- Institutionalisering van de meting van diverse typen kapitaal
- Expliciete koppeling tussen indicatoren en ingrepen

Erasmus